

Úřady práce Moravskoslezského kraje

ANALÝZA

***stavu a vývoje trhu práce v Moravskoslezském kraji
v roce 2002 a předpokládaný vývoj
v roce 2003***

březen 2003

OBSAH

	strana
I. Úvod	2
II. Celková charakteristika Moravskoslezského kraje	2
III. Zaměstnanost	5
IV. Nezaměstnanost	15
V. Cizinci na trhu práce	21
VI. Kontrolní činnost	23
VII. Platební neschopnost zaměstnavatelů	23
VIII. Aktivní politika zaměstnanosti	24
IX. Prognóza vývoje trhu práce v roce 2003	28
X. Přílohy - jednotlivé okresy Moravskoslezského kraje	38

I. ÚVOD

Do roku 2000 zpracovávaly jednotlivé úřady práce České republiky analýzy předchozího vývoje trhu práce s prognózou na další období samostatně v rámci své okresní působnosti. Úřady práce Moravskoslezského kraje (dále ÚP MSK) velmi pružně a v předstihu zareagovaly na ustavení vyšších územně správních celků a již v polovině roku 2000 iniciativně připravily návrh komplexní osnovy analýzy stavu a vývoje trhu práce na úrovni kraje, který Správa služeb zaměstnanosti Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (dále SSZ MPSV ČR) přijala jako jednotný celorepublikově platný metodický návod pro budoucí „krajské analýzy“.

Podle této osnovy a z podkladů úřadů práce v Bruntále, Frýdku-Místku, Karviné, Novém Jičíně, Opavě a Ostravě jsou od roku 2001 zpracovávány roční analýzy trhu práce v Moravskoslezském kraji (dále MS kraj) a v polovině roku její zkrácené verze se zpřesněnou prognózou vývoje nezaměstnanosti na druhé pololetí. Nyní byla dokončena analýza za rok 2002.

Cílem těchto zpráv je poskytnout nejdůležitější informace a poznatky o předchozím a očekávaném vývoji na trhu práce v našem kraji, souhrnně prezentovat činnost ÚP MSK v oblasti aktivní politiky zaměstnanosti aj. V přílohách jsou obsaženy stručné okresní charakteristiky, vybrané hlavní ukazatele zaměstnanosti a nezaměstnanosti včetně prognózy na další období a výsledky aktivní politiky zaměstnanosti jednotlivých úřadů práce.

„Krajské analýzy“ se nezabývají podrobnějším hodnocením situace v jednotlivých okresech, k tomu jsou určeny samostatné analytické materiály příslušných okresních úřadů práce.

II. CELKOVÁ CHARAKTERISTIKA MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

1. Ekonomická a sociální situace

Moravskoslezský kraj zahrnuje okresy Bruntál, Frýdek-Místek, Karviná, Nový Jičín, Opava a Ostrava-město. Tento územní celek je svým charakterem různorodý, přičemž jeho jádrem je ostravsko-karvinská aglomerace. Jedná se o tradiční industriální oblast s vysokým podílem tzv. „velkého“ průmyslu - především uhelného hornictví, metalurgie, těžkého strojírenství a chemie. Dalšími významnými sektory jsou strojírenský, farmaceutický, elektrotechnický, papírenský, textilní a potravinářský průmysl. Zemědělská výroba má celoplošný charakter, v podhůří Beskyd a Jeseníků je zastoupeno lesní hospodářství.

Od roku 1990 probíhá v kraji rozsáhlá restrukturalizace hospodářské základny, která je provázena uvolňováním desettisíců zaměstnanců. MS kraj patří v rámci celé republiky ke strukturálně nejpostiženějším oblastem, pro něž je charakteristický razantní útlum těžkého průmyslu a téměř neustále se zvyšující nezaměstnanost. Intenzita jejího nárůstu byla zatím nejvýraznější v letech 1997 až 1999, kdy za třicet šest měsíců stoupl počet evidovaných uchazečů o zaměstnání o 57.013 (+155,5 %).

Na rozdíl od roku 2001, v jehož závěru se stav registrovaných osob bez práce v MS kraji poprvé od roku 1995 v meziročním srovnání snížil (-383 osob) a zaměstnanost u moravskoslezských firem celkově klesla jen nepatrně (-311 pracovníků), byl vývoj na nabídkové i poptávkové straně trhu práce v roce 2002 znovu velice nepříznivý. Předchozí mírné zlepšení hospodářské situace v našem kraji nepokračuje a bylo pouze dočasné a přechodné. Je zřejmé, že očekávané a tolik potřebné trvalejší ekonomické oživení se MS kraje zatím prakticky netýká. Probíhající změny ve struktuře podnikání nejsou doprovázeny realizací potřebného množství životaschopných projektů, které by přinesly zvyšování zaměstnanosti nebo alespoň zastavily její pokles. Restrukturalizační proces se u mnoha podniků omezuje pouze na „optimalizaci“ (tj. snižování) personálních stavů, což se projevuje v akcelerujícím napětí na trhu práce a přináší stále větší sociální problémy.

2. Demografická situace

MS kraj, zejména jeho centrální část v okolí měst Ostrava, Havířov, Karviná a Frýdek-Místek, patří k nejhustěji osídleným oblastem České republiky. Na 7 % její rozlohy žije 12,4 % obyvatel. Všechny okresy kraje s výjimkou okresu Bruntál, který je rozlohou největší ale zároveň nejméně osídlený, mají hustotu osídlení vyšší než je celostátní průměr.

Počet obyvatel MS kraje se již řadu let plynule snižuje, v minulém roce byl navíc tento úbytek oproti mírnému poklesu v předchozích obdobích výrazně vyšší. K 31. prosinci 2002 zde žilo celkem 1 265.912 trvale bydlících obyvatel, což je o 12.124 (-0,9 %) méně než před rokem a o 21.501 (-1,7 %) méně než před pěti lety. Na loňském meziročním snížení se nejvíce podílely okresy Ostrava (-4.599 osob), Karviná (-3.551 osob) a Nový Jičín (-1.566 osob). Velice vážným celospolečenským problémem, který se neustále prohlubuje, je soustavný úbytek mladých lidí do 14 let věku. Od roku 1992 se jejich počet v MS kraji snížil o 53.838, tj. o 19,8 %.

Tabulka II/1 - Vývoj počtu obyvatel trvale bydlících v Moravskoslezském kraji

ukazatel ¹⁾ (celkový počet)	stav k 31.12.1999		stav k 31.12.2000		stav k 31.12.2001	
	celkem	z toho ženy	celkem	z toho ženy	celkem	z toho ženy
obyvatelé	1 281 410	655 436	1 278 036	653 738	1 265 912	647 780
obyvatelé věkové kategorie 0 - 14 let	226 060	110 549	219 337	107 139	217 780	²⁾

1) Od roku 1996 jsou na základě metodiky SSZ MPSV ČR používána při hodnocení demografického vývoje data, která poskytuje Český statistický úřad. Údaje z demografické statistiky jsou za uplynulý rok k dispozici vždy v květnu dalšího roku, což znamená, že skutečnost z konce předchozího roku je platná po celých následujících dvanácti měsících. V pololetních i ročních analýzách stavu a vývoje trhu práce jsou proto uváděny totožné veličiny.

2) Vzhledem k tomu, že z výsledků Sčítání lidu z března 2001 nejsou dosud k dispozici všechna data o věkové struktuře obyvatel k 31.12.2001, nelze tedy zatím komentovat meziroční vývoj počtu žen věkové kategorie 0 - 14 let, ale také průměrného věku obyvatel a počtu osob věkové skupiny 15 až 64 let - „produktivní věk“.

3. Silné stránky Moravskoslezského kraje

- ♦ MS kraj zůstává jednou z hospodářsky nejvýznamnějších oblastí v České republice.
- ♦ Rozmanitost průmyslových odvětví.
- ♦ Existence řady perspektivních firem vytvářejících ve srovnání s jinými kraji velký základní ekonomický rozvojový potenciál.
- ♦ Řada zavedených obchodních značek a relativně vysoká exportovatelnost hutních a některých strojírenských výrobků.
- ♦ Existence mnoha vhodných objektů a pozemků pro nové investice, staré průmyslové areály vybavené infrastrukturou, tzv. „brownfields“, s možnostmi jejich využití pro rozvoj nových podnikatelských aktivit.
- ♦ Připravené a připravované průmyslové zóny.
- ♦ Dostatečný potenciál kvalifikované, popřípadě v řadě oborů dobře rekvalifikovatelné pracovní síly využitelné při rozvoji nových ekonomických aktivit.
- ♦ Postupně se zlepšující životní prostředí.
- ♦ Pohoří Beskyd a Jeseníků - vhodné oblasti pro rozvoj podnikání v cestovním ruchu.
- ♦ Výhodná geografická poloha z pohledu perspektivních dopravních tras - kraj leží na dopravní křižovatce Česko, Polsko, Slovensko a Rakousko s dobrou pozicí do východních zemí.
- ♦ Blízkost státních hranic s Polskem a Slovenskem a možnost vytvářet ve vazbě na tyto země poměrně silný euroregion.

- ◆ Relativně hustá síť železniční a autobusové dopravy.
- ◆ Letiště pro mezinárodní provoz v blízkosti centra kraje s výhledem výrazného rozvoje.
- ◆ Systém vysokoškolského technického, ekonomického a humanitního vzdělávání (existence tří univerzit a soukromé Vysoké školy podnikání, a.s.).
- ◆ Dostatečná kapacitně dimenzovaná síť středních a vyšších odborných škol.
- ◆ Zvyšující se nabídka vzdělávacích organizací s možností občanů rozšířit a doplnit si vzdělání.
- ◆ Značný potenciál technické odbornosti.
- ◆ Funkční institucionální zázemí pro řešení problémů trhu práce (úřady práce, zaměstnanecké agentury, Agentura pro regionální rozvoj, Sdružení pro obnovu a rozvoj severní Moravy a Slezska, rekvalifikační a poradenské instituce apod.).

4. Slabé stránky Moravskoslezského kraje

- ◆ Nepříznivá struktura ekonomiky daná historickým vývojem - silné soustředění průmyslové činnosti na těžbu uhlí, hutnictví a strojírenství.
- ◆ Značná územní koncentrace podniků metalurgického a strojírenského průmyslu procházejících restrukturalizací.
- ◆ Nedokončená restrukturalizace a privatizace hutnictví a z toho plynoucí nedostatek informací o dopadu tohoto procesu na zaměstnanost.
- ◆ Pomalé tempo zvyšování technologické úrovně výrob (zavádění progresivních technologií), způsobující stále ještě příliš nízkou produktivitu práce, velkou energetickou náročnost a vysoké režijní náklady.
- ◆ Nedostatek podnikatelské infrastruktury a zařízení pro podporu rozvoje malých a středních firem.
- ◆ Absence významných větších investic, které by v kraji zásadnějším způsobem příznivě ovlivnily nezaměstnanost.
- ◆ Obtížně řešitelné ekologické problémy spojené zejména s předchozí (Ostrava) a současnou (okresy Karviná a Frýdek-Místek) těžbou uhlí.
- ◆ Na značné části území kraje ztížené podmínky zemědělského hospodaření (ekologické zábrany, klimatické podmínky apod.), což omezuje možnosti pěstování ekonomicky výhodných plodin a způsobuje útlum zemědělských výrob zejména v podhorských a horských oblastech.
- ◆ Naprosto nedostatečné napojení na evropskou dálniční síť - neustále oddalované zahájení a zcela nedostatečné tempo výstavby dálnice D 47.
- ◆ Morální i fyzická zastaralost značné části dopravní infrastruktury.
- ◆ Soustavný růst jízdného a přepravného, klesající úroveň hromadné dopravy. Dopravní obslužnost je v okresech MS kraje a zvláště v některých mikroregionech velmi rozdílná. V okresních městech dopravní dostupnost pohyb pracovních sil příliš nekomplikuje. Dojíždění do zaměstnání, doprovázené neustále rostoucími náklady na dopravné, však představuje téměř neřešitelný problém především v obcích, které se nacházejí v řídce osídlených územích, kde byla autobusová a železniční doprava v předchozím období navíc ještě značně omezena. Špatné možnosti dopravy do zaměstnání jsou zejména ve dnech pracovního klidu a pracovního volna nebo při dojíždění na odpolední a noční směny.
- ◆ Růst počtu sociálně nepřízpůsobivých obyvatel (marginalizace určitých sociálních skupin).
- ◆ Pomalu se rozvíjející intelektuální základna, takřka neřešitelný problém získat vysokoškolsky vzdělané odborníky z jiných částí republiky.
- ◆ Nižší zastoupení obyvatel s vyšším stupněm vzdělání, tendence kvalifikovaných osob, zejména mladých, spíše kraj opouštět.

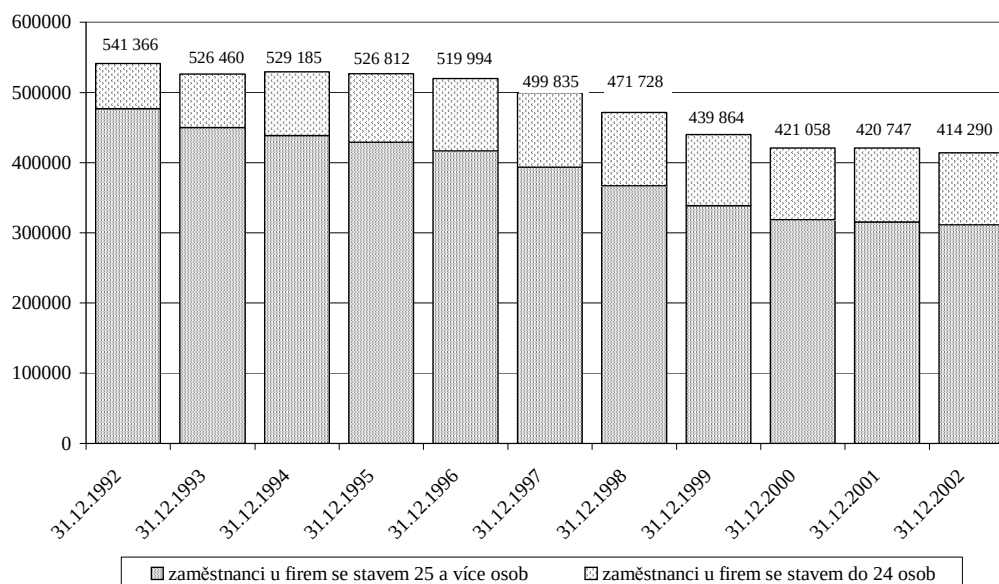
- ♦ Míra nezaměstnanosti dlouhodobě značně nad celorepublikovým průměrem - téměř stabilně je přibližně o dvě třetiny vyšší.
- ♦ Rostoucí podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob.
- ♦ Vysoký počet občanů se zdravotním postižením většinou jako důsledek jejich předchozího dlouholetého zaměstnání v těžkém průmyslu.
- ♦ Trvalý, neustálý a velmi výrazný nedostatek pracovních příležitostí ve všech okresech kraje.

III. ZAMĚŠTNANOST

1. Celková zaměstnanost

V průběhu roku 2002 se zaměstnanost celkově u moravskoslezských zaměstnavatelů podle předpokladů a v souladu s dlouhodobým trendem opět snížila. Intenzita jejího poklesu byla navíc ve srovnání s předchozím rokem, v němž jsme zaznamenali na poptávkové straně trhu práce poměrně značné zlepšení a u moravskoslezských firem ubylo souhrnně jen 311 osob, podstatně silnější, a to více než dvacetkrát. Tento úbytek se projevil kromě opavského (nepatrný nárůst o 32 zaměstnanců) ve všech okresech kraje, nejvíce v ostravském (-2.585 osob), frýdecko-místeckém (-1.547 osob) a karvinském (-1.235 osob). Přestože je hospodářský vývoj v naší zemi již třetím rokem příznivý a česká ekonomika i přes zpomalení tempa nadále roste, její pozitivní vliv se v MS kraji dosud výrazněji neprojevuje. I když zájem zahraničních investorů umísťovat do České republiky svůj kapitál trvá, u nás jsou jejich aktivity zatím minimální; zahraniční investoři se našemu kraji bohužel stále téměř úplně vyhýbají, což se odráží v naprostém nedostatku volných pracovních míst.

Graf III/1 - Vývoj zaměstnanosti u zaměstnavatelů Moravskoslezského kraje všech velikostních kategorií

Zaměstnavatelé MS kraje všech velikostních kategorií zaměstnávali k 31.12.2002 celkem 414.290 osob, což je o 6.457 (-1,5 %) méně než před rokem. Tento pokles především ovlivnily - ze dvou třetin - větší podniky se stavem 25 a více osob, u nichž ubylo 4.140 zaměstnanců. U malých nemonitorovaných firem se zaměstnanost snížila o 2.317 (-2,2 %) osob.

Počet osob samostatně výdělečně činných (dále OSVČ) se za toto období naopak zvýšil o 1.986 (+2,2 %), takže v závěru roku 2002 aktivně podnikalo celkem 90.549 občanů. Tento stav zahrnuje i zaměstnance firem, kteří kromě hlavního pracovního poměru současně vykonávají rovněž samostatnou výdělečnou činnost a jsou podnikateli.

Stav zaměstnavatelských subjektů zůstal v meziročním srovnání prakticky na stejné úrovni (-2); koncem prosince 2002 jich na trhu práce MS kraje působilo celkem 24.710.

Tabulka III/1 - Vývoj počtu zaměstnavatelů, zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných v roce 2002 v porovnání s koncovým stavem roku 2001

ukazatel (celkový počet)	stav k			12/2002-12/2001	
	31.12.2001	30.6.2002	31.12.2002	absolutně	%
zaměstnavatelé všech velikostních kategorií	24 712	24 864	24 710	-2	-0,01
z toho - zaměstnavatelé se stavem 25 a více osob	2 239	2 268	2 250	+11	+0,5
- zaměstnavatelé se stavem do 24 osob	22 473	22 596	22 460	-13	-0,1
zaměstnanci u firem všech velikostních kategorií	420 747	418 983	414 290	-6 457	-1,5
z toho - zaměstnanci u firem se stavem 25 a více osob	315 562	314 959	311 422	-4 140	-1,3
- zaměstnanci u firem se stavem do 24 osob	105 185	104 024	102 868	-2 317	-2,2
osoby vykonávající samostatně výdělečnou činnost (OSVČ)	88 563	90 309	90 549	+1 986	+2,2

2. Zaměstnanost podle počtu zaměstnanců v organizacích

Poprvé přistupujeme k velikostnímu členění firem MS kraje podle kategorizace, která odpovídá definici a doporučením Mezinárodní organizace práce (dále ILO). Jelikož v tomto členění máme k dispozici pouze data z června a prosince 2002, lze hodnotit vývoj v této oblasti pouze za šest měsíců uplynulého roku. Podle počtu zaměstnanců jsou firmy nyní rozděleny na malé (1-49 pracovníků), střední (50-249 pracovníků) a velké (250 a více pracovníků).

Tabulka III/2 - Zaměstnanost podle počtu zaměstnanců v organizacích - zaměstnavatelé

kategorie	k 30.6.2002		k 31.12.2002		12/2002-06/2002	
	absolutně	%	absolutně	%	absolutně	%
1 až 49	23 634	95,1	23 487	95,1	-147	-0,6
50 až 249	1 006	4,0	999	4,0	-7	-0,7
250 a více	224	0,9	224	0,9	0	0,0
celkem	24 864	100,0	24 710	100,0	-154	-0,6

Celkový počet zaměstnavatelských subjektů působících v MS kraji se v průběhu druhé poloviny roku 2002 snížil o 154. Na tomto úbytku (-0,6 %) se nejvíce podílely firmy s 1-49 zaměstnanci (-147). Přesto jsou tito menší zaměstnavatelé v celkovém počtu firem zastoupeni nesrovnatelně nejvýrazněji; jejich podíl v závěru roku činil 95,1 %.

Tabulka III/3 - Zaměstnanost podle počtu zaměstnanců v organizacích - zaměstnanci

kategorie	k 30.6.2002		k 31.12.2002		12/2002-06/2002	
	absolutně	%	absolutně	%	absolutně	%
1 až 49	137 544	32,8	136 032	32,8	-1 512	-1,1
50 až 249	102 764	24,5	102 406	24,7	-358	-0,3
250 a více	178 675	42,7	175 852	42,5	-2 823	-1,6
celkem	418 983	100,0	414 290	100,0	-4 693	-1,1

Souhrnně došlo u firem všech velikostních kategorií v průběhu sledovaného půlročního období k poklesu zaměstnanosti o 4.693 osob (-1,1 %). K tomuto úbytku nejvíce přispěly velké podniky s více než 250 pracovníky (-2.823 osob) a malé firmy s 1 až 49 zaměstnanci (-1.512 osob).

3. Zaměstnanost v odvětvích u monitorovaných firem se stavem 25 a více zaměstnanců

Z důvodu nutnosti sjednotit sledování a vyhodnocování zaměstnanosti (předchozí i budoucí) se ÚP MSK dohodly, že přistoupí k rozdělení monitorovaných firem do jednotlivých odvětví podle Odvětvové klasifikace ekonomických činností (dále OKEČ). Na základě převažujícího předmětu činnosti byly podniky zařazeny do 14 odvětví, navíc byl podrobněji rozčleněn zpracovatelský průmysl.

Z monitorování firem a výběrových šetření ÚP MSK vyplývá, že během roku 2002 se zaměstnanost u sledovaných zaměstnavatelů se stavem 25 a více osob celkově snížila o 4.140 (-1,3 %) pracovníků. Dynamiku průměrného krajského poklesu převyšovaly jen okresy Frýdek-Místek (úbytek o 3,6 %, tj. o 1.635 osob) a Bruntál (snížení o 2,6 %, tj. o 612 osob). Stavby zaměstnanců u větších podniků naopak vzrostly pouze v novojičínském okrese (+295, tj. o 0,8 %).

Tabulka III/4 - Vývoj počtu zaměstnanců v odvětvích podle OKEČ - monitorované firmy se stavem 25 a více osob

odvětví		stav k						12/2002- 12/2001
		31.12.2001		30.6.2002		31.12.2002		
		absolutně	%	absolutně	%	absolutně	%	
zemědělství a myslivost, lesní hospodářství		8 826	2,8	9 190	2,9	8 519	2,7	-307
dobývání nerostných surovin		25 806	8,2	25 375	8,1	24 910	8,0	-896
zpracovatelský průmysl		119 784	38,0	119 414	37,9	116 996	37,6	-2 788
z toho	- výroba kovů a kovodělných výrobků	52 191	43,6	50 993	42,7	49 294	42,1	-2 897
	- výroba strojů a zařízení	11 844	9,9	11 867	9,9	11 868	10,2	+24
	- potravinářský a tabákový	10 826	9,0	10 950	9,2	11 108	9,5	+282
	- výroba dopravních prostředků	9 995	8,3	10 365	8,7	10 129	8,7	+134
	- textilní a oděvní	8 780	7,3	8 385	7,0	7 803	6,7	-977
	- výroba elektrických a optických přístrojů	6 195	5,2	6 377	5,3	6 480	5,5	+285
	- gumárenský a plastikářský	5 520	4,6	6 034	5,0	6 118	5,2	+598
	- papírenský a polygrafický, vydavatelské činnosti	3 115	2,6	3 192	2,7	3 201	2,7	+86
	- chemický a farmaceutický	2 856	2,4	2 957	2,5	2 891	2,5	+35
	- dřevozpracující	2 493	2,1	2 401	2,0	2 406	2,1	-87

Pokračování tabulky III/4 - Vývoj počtu zaměstnanců v odvětvích podle OKEČ - monitorované firmy se stavem 25 a více osob

- průmysl skla, keramiky, porcelánu a staveb. hmot	1 719	1,4	1 887	1,6	1 883	1,6	+164
- koksování, rafinérské zpracování ropy	1 304	1,1	1 305	1,1	1 304	1,1	0
- kožedělný průmysl	743	0,6	569	0,5	384	0,3	-359
- zpracovatelský prům. jinde neuvedený	2 203	1,9	2 132	1,8	2 127	1,8	-76
výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	8 366	2,6	8 313	2,6	8 171	2,6	-195
stavebnictví	12 057	3,8	12 116	3,8	11 740	3,8	-317
obchod, opravy motor. vozidel a spotřeb. zboží	18 455	5,8	17 805	5,7	17 858	5,7	-597
pohostinství a ubytování	2 479	0,8	2 357	0,7	2 245	0,7	-234
doprava, skladování, pošty a telekomunikace	25 306	8,0	25 374	8,1	25 300	8,1	-6
peněžnictví a pojišťovnictví	3 408	1,1	3 234	1,0	3 212	1,0	-196
činnosti v obl. nemovitostí, pronaj. movitostí, služby pro podniky, výzkum a vývoj	11 590	3,7	11 848	3,8	11 858	3,8	+268
veřejná správa, obrana, sociální zabezpečení	20 609	6,5	20 991	6,7	20 794	6,7	+185
školství	25 141	8,0	24 815	7,9	25 087	8,1	-54
zdravotnictví, veterinární a sociální činnosti	25 730	8,2	25 907	8,2	26 425	8,5	+695
ostatní veřejné, sociální a osobní služby	8 005	2,5	8 220	2,6	8 307	2,7	+302
celkem	315 562	100,0	314 959	100,0	311 422	100,0	-4 140

4. Vývoj zaměstnanosti v jednotlivých vybraných odvětvích s výraznějšími změnami v počtech zaměstnanců v roce 2002

Zemědělství a myslivost, lesní hospodářství

Zaměstnanost v tomto odvětví se za uplynulý rok snížila o 307 (-3,5 %) osob. Stavů zaměstnanců poklesly výhradně ve druhém pololetí roku, a to zejména z důvodu ukončování sezónních prací a „odlivu“ sezónních zaměstnanců. Největší úbytek nastal v okrese Frýdek-Místek (-194 pracovníků), v němž se navíc negativně projevil dopad restrukturalizace firmy zabývající se převážně lesnictvím a těžbou dřeva, a dále pak v okresech Nový Jičín (-87 osob) a Opava (-78 zaměstnanců).

Dobývání nerostných surovin

Během roku 2002 se zaměstnanost v odvětví dobývání nerostných surovin, které je koncentrované do okresů Karviná, Frýdek-Místek a Ostrava, snížila o 896 (-3,5 %) osob. Na tento pokles měl rozhodující vliv úbytek zaměstnanců z důlních odštěpných závodů dominantního krajského zaměstnavatele a.s. Ostravsko karvinské doly (dále OKD), který se týkal okresů Karviná (-782) a Frýdek-Místek (-108).

Zpracovatelský průmysl

U monitorovaných organizací zpracovatelského průmyslu, ve kterém nachází v MS kraji pracovní uplatnění nejvíce osob, ubylo za uplynulý rok 2.788 (-2,3 %) zaměstnanců. Na tomto poklesu se největší měrou podílely firmy zabývající se výrobou kovů a kovodělných výrobků (-2.897 pracovníků), kam jsou zařazeny i hutní podniky, a dále textilní a oděvní firmy (-977 osob) a zaměstnavatelé kožedělného průmyslu (-359 zaměstnanců). Největší nárůst naopak nastal u gumárenských a plastikářských podniků (+598 pracovníků).

♦ ***Výroba kovů a kovodělných výrobků***

Ocelářské podniky našeho kraje nadále pokračovaly v restrukturalizaci, kterou vedle „outsourcingu“ (vyčleňování) doprovázelo i průběžné „zeštíhlování“ personálních stavů. Redukce se projevila nejvýrazněji v okrese Ostrava (-2.045 osob), a to zejména u klíčových ostravských zaměstnavatelů, akciových společností Vítkovice (-4.175 pracovníků, z toho 3.335 osob bylo převedeno do dceřiné a.s. Vítkovice Strojírenství) a Nová huť (-876 osob). Snižování jejich zaměstnanosti a související negativní dopady se však netýkaly jen Ostravy, ale i dalších okresů MS kraje, a to především Frýdku-Místku, Karviné, Opavy a Nového Jičína. Dojíždějící zaměstnanci s trvalým bydlištěm v těchto okresech se podílejí na celkové zaměstnanosti Nové huti 46 % a Vítkovic 33 %. Na celokrajském poklesu zaměstnanosti v tomto odvětví se rovněž významně podílely i firmy z okresů Bruntál (-272 osob), Karviná (-256 zaměstnanců) a Frýdek-Místek (-217 pracovníků).

Při řešení sociálně-ekonomických důsledků restrukturalizace ocelářství stále sehrává pozitivní úlohu doprovodný sociální program, který umožňuje vyplácet části propouštěných pracovníků mimořádné finanční příspěvky a dává jim šanci absolvovat rekvalifikace. Jeho součástí je i činnost Regionální zaměstnanecké agentury. Zprostředkovatelské a poradenské činnosti v jednotlivých firmách zajišťují podnikové zaměstnanecké agentury Nové huti, Třineckých železáren, Vítkovic, Válcoven plechu Frýdek-Místek a ŽD Bohumín a Jäklu Karviná. Cílem jejich aktivit je pomáhat uvolňovaným zaměstnancům ještě před odchodem z podniku vyrovnávat se s nejistotami spojenými s propouštěním, mapovat jejich schopnosti a dovednosti, seznamovat je s aktuální nabídkou volných míst a zařazovat nadbytečné pracovníky do aktivačních a motivačních programů včetně rekvalifikačních kurzů, a to v úzké spolupráci s místně příslušnými úřady práce.

♦ ***Textilní a oděvní průmysl***

V průběhu roku 2002 došlo k celkovému poklesu o 977 osob, a to ve všech okresech kraje - nejvíce však v novojičínském (-442 osob), bruntálském (-308 zaměstnanců) a opavském (-162 pracovníků). Nejčastějšími příčinami propouštění zaměstnanců byly odbytové potíže firem, vysoké výrobní náklady a značný počet pohledávek u odběratelů, což vedlo k organizačním změnám a k omezování, případně ukončování některých výrob (např. novojičínská a.s. Tonak a s.r.o. Spinopa Textil, krnovská provozovna a.s. United Technology a opavská a.s. Lanex Bolatice).

♦ ***Koždělný průmysl***

Prudký pokles zaměstnanosti v tomto odvětví o 359 osob ovlivnila téměř výhradně frýdecko-místecká pobočka zlínské kožedělné firmy (-342 pracovníků), která ukončila činnost.

♦ ***Gumárenský a plastikářský průmysl***

U gumárenských a plastikářských podniků se během roku 2002 stavy rozrostly o 598 osob. Nárůst se projevil ve všech okresech MS kraje, přičemž k pozitivnímu vývoji přispěly především podniky na Bruntálsku (+256 osob) - v souvislosti s rozšířením výroby došlo ke zvýšení zaměstnanosti zejména v s.r.o. Lisovna plastických hmot, Vrbno pod Pradědem, ale také v akciových společnostech Linaset z Budišova nad Budišovkou a Alfa Plastik z Bruntálu. Na zvýšení zaměstnanosti (+130 osob) se rovněž významně podílely ostravské gumárenské a plastikářské podniky. Hlavním důvodem nárůstu jejich personálních stavů byla nejen zvýšená poptávka zahraničních odběratelů, ale i plnění závazků firmy Petr Drmela D+K v souladu s Regionálním programem podpory rozvoje průmyslových podnikatelských subjektů na území NUTS 2 Severozápad a Ostravsko, v rámci kterého podnik obdržel finanční dotaci na vytvoření nových pracovních míst.

Obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží

Zaměstnanost u monitorovaných organizací klesla o 597 (-3,2 %) osob. Největší úbytky nastaly v okresech Frýdek-Místek (-328 zaměstnanců) a Nový Jičín (-192 osob), a to především u obchodních organizací (dotkly se i větších řetězců), ale i v důsledku vyřazení několika firem, jejichž stavy poklesly pod 25 zaměstnanců, z registru monitorovaných organizací.

Stavebnictví

U větších stavebních firem MS kraje se stavy meziročně celkově snížily o 317 (-2,6 %) osob s největším podílem monitorovaných podniků z okresů Ostrava -120 zaměstnanců), Karviná (-99 pracovníků) a Nový Jičín (-69 osob). Hlavním důvodem bylo ukončování sezónních prací v zimním období, řada firem se ale také potýkala s nedostatkem zakázek a druhotnou platební neschopností.

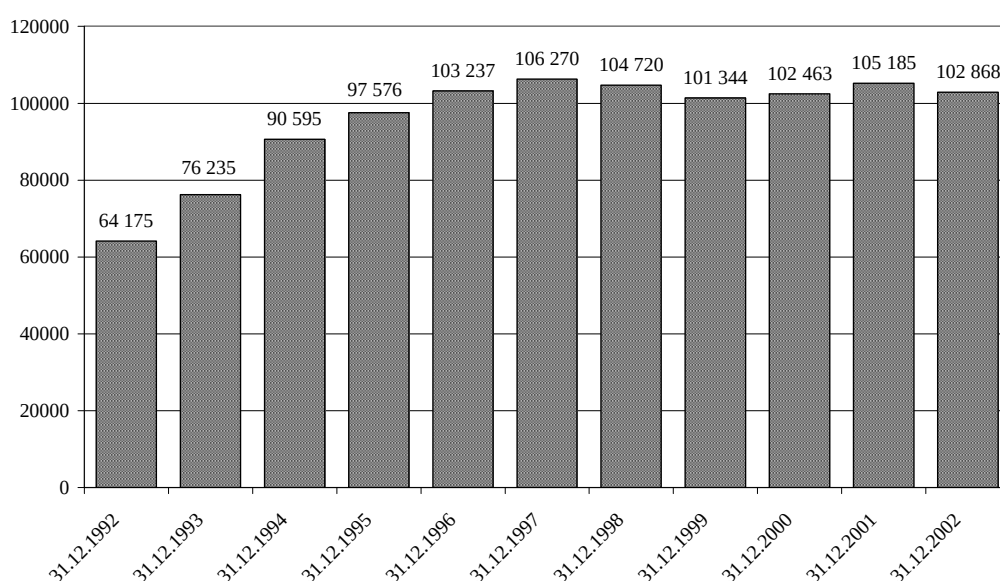
Zdravotnictví, veterinární a sociální činnosti

Organizace zařazené do tohoto odvětví vykázaly ke konci roku 2002 zvýšení počtu zaměstnanců o 695 (+2,7 %). Nárůst se projevil ve všech okresech MS kraje, nejvíce v novojičínském (+195 osob), ostravském (+167 zaměstnanců) a opavském (+139 pracovníků). Ke zvýšení stavů přispěl hlavně střední zdravotnický personál a sanitáři, částečně také lékaři.

5. Vývoj zaměstnanosti u malých nemonitorovaných firem se stavem do 24 zaměstnanců

V průběhu roku 2002 se celková zaměstnanost u malých nemonitorovaných podniků po dvouletém nárůstu opět snížila, a to o 2.317 osob. Na tomto více než dvouprocentním poklesu se podílely ostravský (-1.366 zaměstnanců), karvinský (-692 pracovníků) a novojičínský okres (-685 osob). K rozšíření stavů u menších firem došlo pouze v okresech Opava (+458 osob) a Frýdek-Místek (+88 osob).

Graf III/2 - Vývoj počtu zaměstnanců drobného podnikání

Celkově se drobnému podnikání v MS kraji příliš nedaří. Nejenže není hybnou pákou ekonomického rozvoje jako ve vyspělých zemích, ale jeho již tak zcela nedostatečný pozitivní

vliv na trh práce navíc postupně klesá. Redukce pracovních míst u velkých zaměstnavatelů není kompenzována tvorbou nových pracovních příležitostí u malých firem v takovém množství, jaké náš kraj nezbytně potřebuje - tato kategorie zaměstnavatelů se nerozvíjí a její „nasávací“ schopnost je velice malá a vzhledem k počtu uvolňovaných zaměstnanců z velkých podniků naprosto nedostatečná.

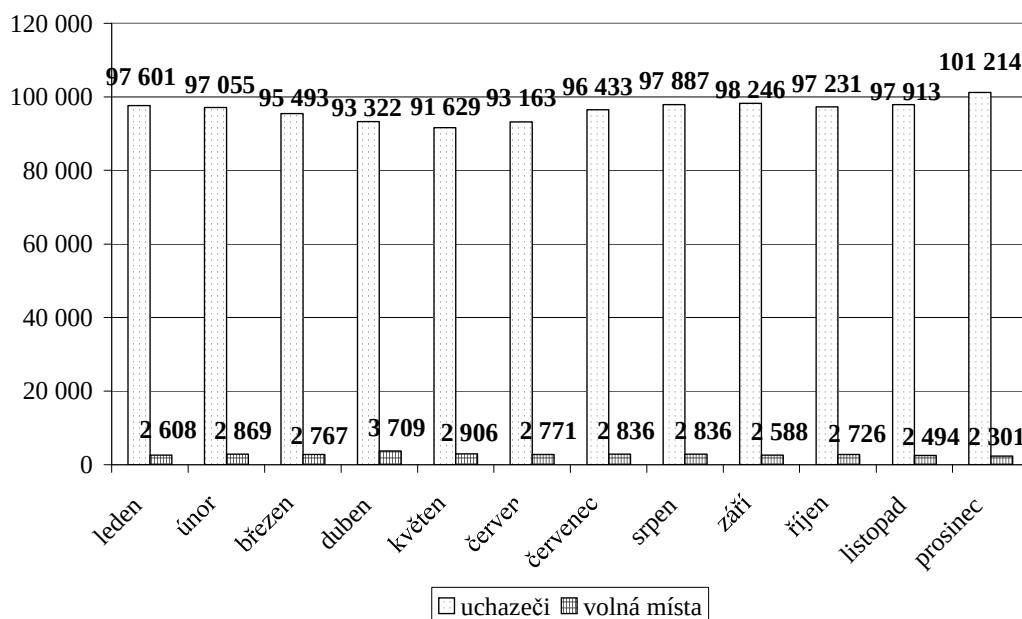
K 31.12.2002 vykonávalo v MS kraji samostatnou výdělečnou činnost celkem 90.549 osob (nejvyšší úroveň v polistopadové historii) a jejich počet se zvýšil ve všech okresech. Od konce prosince 2001 celkem přibýlo 1.986 OSVČ, nejvíce ve frýdecko-místeckém (+703) a novojičínském okrese (+421). Přestože je velmi riskantní pouštět se při současné ekonomické situaci v kraji a ne příliš příznivých podmínkách pro podnikání do samostatné výdělečné činnosti, zájem lidí o tuto formu pracovního uplatnění neklesá. Při naprostém nedostatku volných pracovních příležitostí u zaměstnavatelů je to totiž pro mnohé z nich jedna z posledních možností, jak získat finanční prostředky k obživě vlastním přičiněním, svojí prací.

6. Volná pracovní místa

Za velmi závažnou a alarmující považujeme situaci na poptávkové straně moravskoslezského trhu práce. Nejenže se v našem kraji již šest let nedaří ve větším rozsahu oživit tvorbu nových pracovních míst, ale zájem zaměstnavatelů o nové pracovní síly navíc ještě dále slábne. Nová pracovní místa vznikají jen velice sporadicky, v naprosto nedostačujícím množství i struktuře.

V průběhu roku 2002 nahlásili zaměstnavatelé našeho kraje do databází ÚP MSK celkem 20.238 volných pracovních míst (dále VPM), což je v meziročním srovnání o 2.446 (-10,8 %) méně. Na celkovém počtu pracovních příležitostí nově zaregistrovaných v roce 2002 ve všech okresech republiky se zaměstnavatelé našeho kraje tedy podíleli pouze 5,7 %. Celkem měli zprostředkovatelé ÚP MSK během celého uplynulého roku k dispozici 22.804 pracovních příležitostí, které mohli nabídnout zájemcům a uchazečům o zaměstnání.

Graf III/3 - Vývoj počtu evidovaných uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst v Moravskoslezském kraji v roce 2002

Průměrný počet VPM, z nichž si mohli koncem každého měsíce uplynulého roku klienti úřadů práce našeho kraje vybrat (2.795), se v meziročním srovnání o 314 (-10,1 %) snížil.

K 31.12.2002 evidovaly ÚP MSK celkem 2.301 VPM, což je o 265 (-10,3 %) méně než předešlým rokem. Největší meziroční úbytek v prosinci nastal v okresech Karviná (-267), Ostrava (-50) a Bruntál (-45). Nárůst VPM se naopak projevil ve frýdecko-místeckém (+53), opavském (+23) a novojičínském okrese (+21).

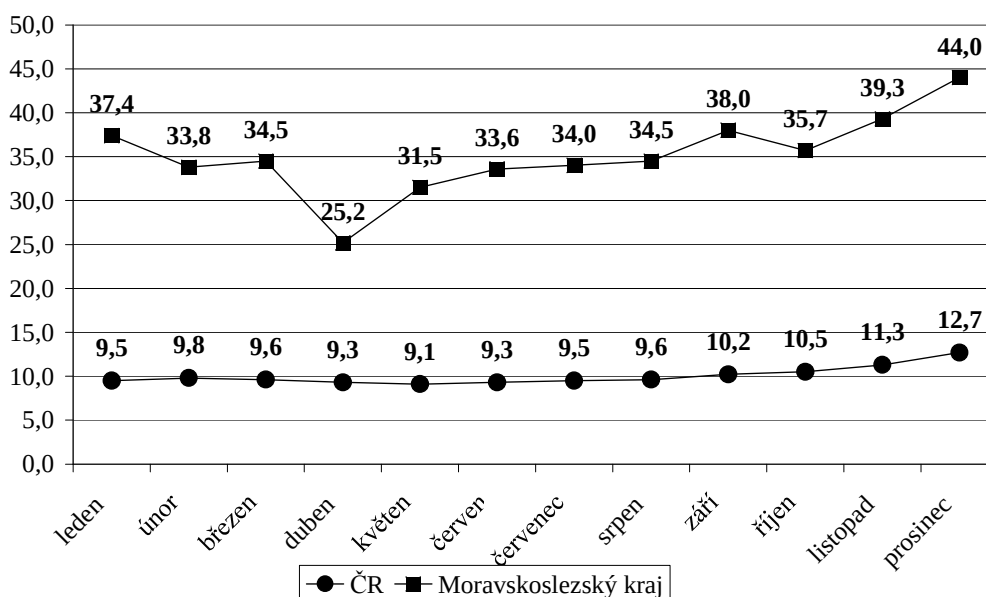
Na celorepublikové poptávce po pracovních silách se zaměstnavatelé našeho kraje v závěru roku 2002 podíleli jen 5,7 %.

Připravené průmyslové zóny zatím výraznějším způsobem trh práce v MS kraji příznivě neovlivnily a na nové investory většinou stále čekají. Větší počet pracovních míst vznikl dosud jen v průmyslové zóně Nové Pole v karvinském okrese - celkem 594.

Přetrvávající výrazný nesoulad mezi situací na poptávkové a nabídkové straně trhu práce se projevuje v neustále vysokém počtu uchazečů o zaměstnání připadajících na jedno VPM, což je jeden z nejvýznamnějších ukazatelů charakterizujících stav na pracovním trhu. Tento poměr je dlouhodobě v MS kraji ve srovnání s celorepublikovými hodnotami několikanásobně horší. V České republice připadalo koncem roku 2002 na 1 VPM v průměru 12,7 uchazečů, v našem kraji to bylo 44,0 osob, tzn., že jsme dosáhli více než trojnásobku celorepublikového průměru. Z jednotlivých okresů MS kraje se nejvíce uchazečů o 1 VPM ucházelo v karvinském (106,9 - absolutně nejhorší poměr v republice za celou dobu sledování tohoto ukazatele) a bruntálském okrese (44,2 - pátý nejhorší poměr v republice), nejméně v okrese Nový Jičín (29,1 - patnáctý nejhorší poměr v republice).

Za této kritické situace je proto naprosto nezbytné, aby se do MS kraje konečně podařilo „přilákat“ v co nejkratší době větší zahraniční investory, orientované především na výrobní činnost, kteří zde budou budovat nové provozovny a vytvářet pracovní místa - bez toho podstatnější zlepšení nastat nemůže. Kolem nich se soustředí mnoho menších firem, což přinese další potřebné pracovní příležitosti. Nepředpokládáme však, že by v roce 2003 došlo v této oblasti k výraznějším pozitivním změnám. V současné době bohužel zatím neexistují signály a nejsou známy žádné informace o příchodu takových investorů, kteří by vznik nových pracovních příležitostí v našem kraji mohli významněji ovlivnit.

Graf III/4 - Vývoj počtu evidovaných uchazečů o zaměstnání připadajících na jedno volné pracovní místo v ČR a v Moravskoslezském kraji v roce 2002

Tabulka III/5 - Počet uchazečů o zaměstnání připadajících na jedno volné pracovní místo podle vzdělání

stupeň vzdělání (podle ISCED97)	stav k 31.12.2001			stav k 30.6.2002			stav k 31.12.2002		
	ucha- zeči	volná místa	uchaz./ 1 místo	ucha- zeči	volná místa	uchaz./ 1 místo	ucha- zeči	volná místa	uchaz./ 1 místo
bez vzdělání	266	0	-	235	45	-	233	55	-
základní vzdělání	30 138	392	76,9	30 116	488	61,7	31 910	275	116,0
střední odborné (SOU+OU+OŠ)	42 876	1 581	27,1	41 467	1 563	26,5	46 103	1 310	35,2
střední odborné s maturitou (SOU+SOŠ)	15 377	374	41,1	15 348	414	37,1	16 982	403	42,1
střední všeobecné	3 078	6	513,0	3 247	5	649,4	3 121	11	283,7
vysokoškolské	2 491	213	11,7	2 750	256	10,7	2 865	247	11,6
celkem	94 226	2 566	36,7	93 163	2 771	33,6	101 214	2 301	44,0

6.1 Dlouhodobě evidovaná pracovní místa

I přesto, že existuje trvalý nedostatek VPM, zůstávají v databázích úřadů práce našeho kraje některé pracovní příležitosti delší dobu. Na základě pokynu SSZ MPSV ČR jsou od posledního čtvrtletí 2002 za dlouhodobě evidovaná (dále DE) považována taková VPM, která se nedaří obsadit déle než 3 měsíce. ÚP MSK zpracovaly podle společné metodiky poprvé rozbor DE VPM k 30.6.2002. Do této skupiny však po dohodě zahrnuly volné pracovní příležitosti, které byly v jejich databázích déle než 2 měsíce. Z tohoto důvodu nelze u DE VPM hodnotit pololetní vývoj, ale zatím pouze stav koncem uplynulého roku. V časové řadě budeme moci tuto problematiku analyzovat až v následujícím období.

K 31.12.2002 evidovaly ÚP MSK celkem 792 DE VPM, tj. 34,4 % z celkového počtu.

Tabulka III/6 - Dlouhodobě evidovaná VPM podle tříd klasifikace zaměstnání (dále KZAM) k 31.12.2002

třída KZAM	VPM celkem	DE VPM	podíl DE VPM na celkovém počtu VPM
	počet	počet	%
1. Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	26	3	11,5
2. Vědečtí a odborní duševní pracovníci	227	124	54,6
3. Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci (včetně příbuzných oborů)	335	114	34,0
4. Nižší administrativní pracovníci	103	31	30,1
5. Provozní pracovníci ve službách a obchodě	279	69	24,7
6. Kvalifikovaní dělníci v zemědělství a lesnictví (včetně příbuzných oborů)	37	26	70,3
7. Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři	887	277	31,2
8. Obsluha strojů a zařízení	255	99	38,8
9. Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	152	49	32,2
celkem	2 301	792	34,4

V členění podle tříd KZAM patřilo koncem roku 2002 nejvíce DE VPM do 7. třídy (277 míst - nejvíce v profesi horník, zámečnick a svářeč), do 2. třídy (124 míst - především pro lékaře) a do 3. třídy (114 míst - nejvíce pro zdravotní sestry a pojišťovací agenty).

Tabulka III/7 - Kvalifikační struktura VPM k 31.12.2002

stupeň vzdělání	VPM celkem	DE VPM	podíl DE VPM na celkovém počtu VPM
	počet	počet	%
bez vzdělání + základní vzdělání	330	125	37,9
střední odborné (SOU+OU+OŠ)	1 310	424	32,4
střední odborné s maturitou (SOU+SOŠ)	403	98	24,3
střední všeobecné (gymnázia)	11	0	0,0
vysokoškolské	247	145	58,7
celkem	2 301	792	34,4

Z kvalifikační struktury DE VPM vyplývá, že:

- 125 (15,8 % z celkového počtu DE VPM) mohly obsadit osoby se základním vzděláním, popřípadě bez vzdělání - převážně pomocní a nekvalifikovaní dělníci na stavbách, úředníci v knihovnách a na poštách a svářeči,
- u 424 (53,5 % z celkového počtu DE VPM) bylo požadováno střední odborné vzdělání - hlavně určena horníkům, šičkám a švadlenám a obsluze textilních strojů,
- 98 (12,4 % z celkového počtu DE VPM) bylo pro uchazeče se středním odborným vzděláním s maturitou - nejvíce pro zdravotní sestry a pojišťovací agenty,
- 145 (18,3 % z celkového počtu DE VPM) patřilo vysokoškolákům - téměř polovina lékařům.

Tabulka III/8 - Nejpočetnější DE VPM podle stupně vzdělání k 31.12.2002

stupeň vzdělání	KZAM	počet
bez vzdělání + základní vzdělání	9312 - pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	30
	4142 - úředníci v knihovnách, na poštách	26
	7212 - svářeč v ochranné atmosféře	20
	6210 - sběrač plodin	12
střední odborné (SOU+OU+OŠ)	7111 - horníci, lamači pro uhelné doly	74
	7436 - švadleny, vyšíváči	43
	8262 - obsluha tkacích a pletacích strojů	35
	7222 - zámečnick strojů, nástrojář	26
	8263 - obsluha šicích a vyšívacích strojů	20
	5122 - kuchař	18
střední odborné s maturitou (SOU+SOŠ)	3231 - ošetřovatelé, všeobecné zdravotní sestry	12
	3412 - pojišťovací agent	12
střední všeobecné (gymnázia)	-	-
vysokoškolské	2221 - lékař	70
	2319 - ostatní učitelé na vysokých školách	10

Důvodem DE VPM je zpravidla nedostatek vhodných uchazečů splňujících kvalifikační předpoklady (lékař, učitel jazyků-rodilý mluvčí), popřípadě to jsou další podmínky stanovené zaměstnavatelem (požadovaný zdravotní stav, absolvování psychotestů, délka praxe, jazykové znalosti). V některých případech jsou podmínky zaměstnavatelů pro obsazení daného místa pro

uchazeče nevyhovující a neakceptovatelné (například nízký výdělek, směnnost u žen - matek, kumulace neúměrných požadavků neodpovídajících finančnímu ohodnocení apod.). Vyskytují se také případy, že zaměstnavatelé úřadům práce VPM nahlásí, přestože pracovníky aktuálně nepotřebují. Vyslaní uchazeči o zaměstnání jim slouží k „sycení“ vlastních registrů případných zájemců zaměstnání.

IV. NEZAMĚSTNANOST

1. Základní charakteristika vývoje nezaměstnanosti

Oproti roku 2001, ve kterém se v MS kraji po mnoha letech zastavily dlouhodobé negativní růstové trendy a každý měsíc jsme v meziročním srovnání zaznamenali pokles evidenčního stavu uchazečů o zaměstnání, byl v roce 2002 vývoj na nabídkové straně trhu práce opět velice nepříznivý a měl zcela opačný směr - ve všech měsících registrovaných lidí hledajících zaměstnání meziročně přibýlo. Je patrné, že přetrvávající růst výkonnosti národního hospodářství pozitivně ovlivňuje ekonomickou situaci podniků našeho kraje jen minimálně, naprosto nedostatečně a pořád v mnohem menším rozsahu než v jiných částech země. Většina okresů MS kraje patří neustále v rámci republiky k oblastem nejvíce postiženým nezaměstnaností.

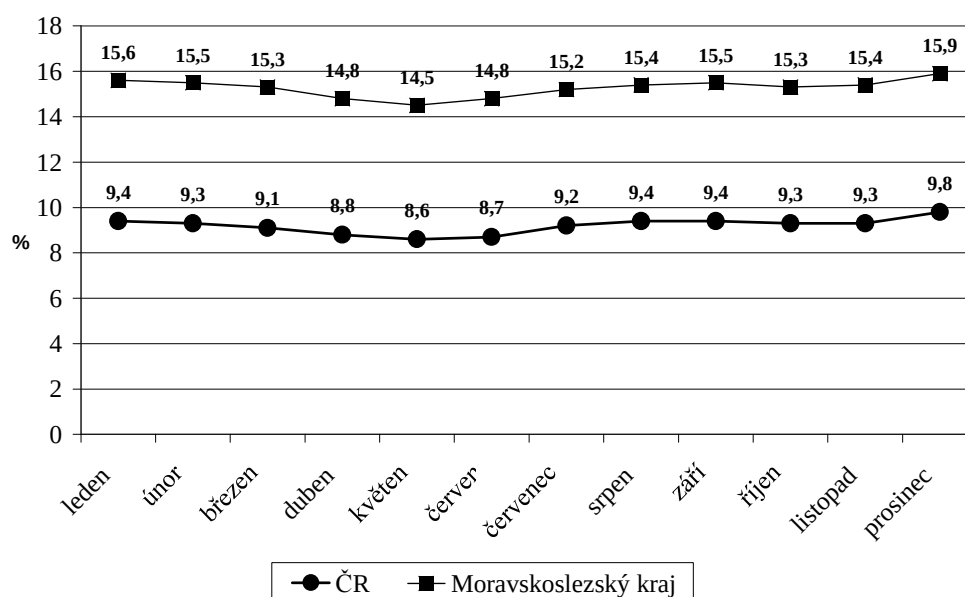
K 31.12.2002 evidovaly ÚP MSK celkem 101.214 osob - dosavadní historické maximum, což je o 6.988 (+7,4 %) více než před dvanácti měsíci. Na meziročním nárůstu se podílely všechny okresy našeho kraje, absolutně nejvíce uchazečů o zaměstnání přibýlo v ostravském (+2.219 osob), frýdecko-místeckém (+1.394 osob) a karvinském okrese (+1.282 osob). Nejvýraznější procentuální zvýšení evidenčního stavu nezaměstnaných vykázaly úřady práce ve Frýdku-Místku (+9,5 %), v Ostravě (+8,7 %) a v Novém Jičíně (+8,1 %)

Jestliže se občané našeho kraje v prosinci 2002 podíleli na celkovém počtu obyvatel ČR 12,4 %, v nezaměstnanosti byli zastoupeni 19,7 %. V celkovém počtu evidovaných uchazečů o zaměstnání se od počátku vzniku českých úřadů práce střídaly v rámci republiky na 1. a 2. místě ostravský a karvinský okres, od posledního čtvrtletí 1998 zaujímá nejvyšší pozici výhradně jen Ostrava.

Stav registrovaných osob bez práce překročil koncem roku 2002 v MS kraji poprvé v transformačním období stotisícovou hranici a také vývoj většiny dalších základních sledovaných ukazatelů evidované nezaměstnanosti byla velice negativní; některé z nich dosáhly jedny z nejhorších nebo dokonce nejhorší hodnoty v polistopadové historii.

Míra registrované nezaměstnanosti v prosinci 2002 činila rekordních 15,9 %, což znamená, že v meziročním srovnání stoupla o 0,8 procentního bodu. Hodnota tohoto ukazatele v našem kraji dlouhodobě značně převyšuje celorepublikový průměr - koncem uplynulého roku dosáhla průměrná míra nezaměstnanosti v ČR 9,8 % - a je téměř stabilně cca o dvě třetiny vyšší.

V pomyslném „žebříčku“ výše míry nezaměstnanosti 77 úřadů práce ČR se po celý uplynulý rok všechny okresy našeho kraje pohybovaly neustále v jeho první třetině a tři okresy (Bruntál, Karviná a Ostrava) dokonce v první desítce. Šestnáctiprocentní a větší míru nezaměstnanosti zaznamenaly koncem roku 2002 okresy Karviná (19,6% - 2. místo v republice), Ostrava (17,2 % - 6. místo v republice) a Bruntál (16,7 % - 8. místo v republice).

Graf IV/1 - Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR a v Moravskoslezském kraji v roce 2002**Tabulka IV/1 - Vývoj počtu evidovaných uchazečů o zaměstnání, volných pracovních míst a míry nezaměstnanosti v roce 2002 v porovnání s rokem 2001**

ukazatel (celkový počet)	stav k			12/2002-12/2001	
	31.12.2001	30.6.2002	31.12.2002	absolutně	%
evidovaní uchazeči o zaměstnání	94 226	93 163	101 214	+6 988	+7,4
z toho - ženy	45 335	45 229	48 388	+3 053	+6,7
- absolventi škol, učilišť a mladiství	13 258	13 343	13 513	+255	+1,9
- občané se změněnou pracovní schopností	11 973	12 234	12 656	+683	+5,7
uchazeči s nárokem na hmotné zabezpečení	25 240	24 264	28 122	+2 882	+11,4
volná pracovní místa	2 566	2 771	2 301	-265	-10,3
uchazeči připadající na 1 volné pracovní místo	36,7	33,6	44,0	+7,3	+19,9
míra nezaměstnanosti celkem v %	15,1	14,8	15,9		
míra nezaměstnanosti žen v %	16,6	16,4	17,4		

Po každoročně očekávaném a pravidelně se opakujícím lednovém „skokovém“ zvýšení nezaměstnanosti (+3.375 osob), jehož intenzita byla navíc v meziročním srovnání daleko výraznější, se v únoru situace na trhu práce MS kraje začala v souladu s našimi předpoklady uklidňovat a počet evidovaných uchazečů mírně klesl. Příznivý vývoj pokračoval rovněž v následujících třech měsících, kdy s příchodem jara a zlepšujícími se klimatickými podmínkami začal pozitivně působit sezónní efekt, přičemž tempo snižování nezaměstnanosti bylo nejrychlejší v dubnu (-2.171 uchazečů). Potřebné sezónní pracovníky přijímaly především stavební firmy a lesnické a zemědělské podniky, zvýšená potřeba zaměstnanců byla patrná také v pohostinství, službách a obchodě. V průběhu tohoto čtyřměsíčního období se registry nezaměstnaných ÚP MSK celkově zúžily o 5.972 osob, což je ale o 1.072 (-15,2 %) méně než za

únor až květen roku 2001. S nástupem léta a ukončením školního roku se řady uchazečů znovu podstatně rozšířily a vzestupná tendence trvala až do září. Stav evidovaných nezaměstnaných občanů se za toto období zvýšil o 6.6.17 (s více než dvoutřetinovým podílem absolventů škol a učilišť), tak prudký souvislý čtyřměsíční nárůst jsme naposled zaznamenali v roce 1999. Po říjnovém poklesu, který však byl pouze přechodný a dočasný, začala s příchodem zimy a zhoršujícími se klimatickými podmínkami nezaměstnanost opět stoupat až k prosincovému vrcholu, přičemž v tomto měsíci se projevil loňský druhý nejvýraznější meziměsíční vzestup (+3.301 osob).

2. Tok nezaměstnanosti

Trh práce MS kraje je téměř od počátku ekonomické transformace charakteristický obrovským tokem evidované nezaměstnanosti. V průběhu roku 2002 se zde do evidence úřadů práce přihlásilo celkem 95.139 uchazečů o zaměstnání (průměrně měsíčně 7.928, tj. v meziročním srovnání jen o 19 méně), což představovalo 14,0 % všech osob, které se nově zaevidovaly v celé ČR. Vyřazeno bylo 88.151 osob, z nichž 63.063 (71,5 %) našlo uplatnění na trhu práce.

Tabulka IV/2 - Tok evidované nezaměstnanosti

období	evidovaní celkem ¹⁾	nově evidovaní	vyřazení	umístění celkem
prosinec 2001	94 226			
leden 2002	97 601	10 731	7 356	5 063
únor	97 055	6 470	7 016	5 262
březen	95 493	6 520	8 082	6 012
duben	93 322	7 235	9 406	6 965
květen	91 629	6 376	8 069	5 962
červen	93 163	8 293	6 759	4 899
červenec	96 433	10 122	6 852	4 836
srpen	97 887	7 742	6 288	4 526
září	98 246	10 242	9 883	6 461
říjen	97 231	7 057	8 072	5 722
listopad	97 913	6 991	6 309	4 546
prosinec	101 214	7 360	4 059	2 809
celkem		95 139	88 151	63 063

¹⁾ koncový stav měsíce

Kromě neustále převažujících pracovníků propuštěných menšími podnikateli přibývali z velkých organizací kraje do registrů úřadů práce v největším množství zejména bývalí zaměstnanci důlních závodů. Z jednotlivých profesí převládali v roce 2002 mezi novými klienty ÚP MSK především prodavači (cca 4.700), zedníci a pomocní stavební dělníci (cca 2.320), číšníci a servírky (cca 2.100), pomocní a nekvalifikovaní dělníci (cca 2.100), zámečníci, nástrojáři a kovodělníci (cca 1.700), řidiči (cca 1.500) a uklízeči (cca 1.250). O zprostředkování zaměstnání rovněž požádalo více než 3.700 bývalých živnostníků (meziročně cca o 1.200 více), kteří ukončili svoji samostatnou výdělečnou činnost.

K výrazným pohybům v zaměstnanosti dochází každoročně v souvislosti se sezónním efektem na jaře a s příchodem zimy, a to především ve stavebnictví, lesnictví, zemědělství, obchodě a ve službách, což následně významně ovlivňuje úroveň evidované nezaměstnanosti.

3. Struktura uchazečů o zaměstnání

3.1 Věková struktura uchazečů o zaměstnání

Věková struktura uchazečů o zaměstnání se v průběhu roku 2002 příliš neměnila, v podílovém zastoupení se meziročně jednalo většinou o rozdíl v desetinách procentních bodů. V absolutním vyjádření došlo k nejvýraznějšímu nárůstu u občanů věkové skupiny 55-59 let, kterých za dvanáct měsíců v registrech ÚP MSK přibýlo 1.998 (+48,0 %). Na meziročním vzestupu celkového počtu uchazečů o zaměstnání se tito lidé podíleli více než čtvrtinou. Nejpočetnější skupinu však tvoří dlouhodobě uchazeči ve věku 20-24 let; téměř každý čtvrtý nezaměstnaný je mladší 25 let. Průměrný věk uchazečů o zaměstnání v MS kraji meziročně mírně stoupl (+0,4 roku) a koncem roku 2002 činil 36,1 let.

Tabulka IV/3 - Věková struktura evidovaných uchazečů o zaměstnání

věk	stav k 31.12.2001		stav k 30.6.2002		stav k 31.12.2002	
	absolutně	%	absolutně	%	absolutně	%
do 19 let	7 053	7,5	6 264	6,7	7 162	7,1
20-24 let	15 985	17,0	16 029	17,2	17 466	17,3
25-29 let	12 144	12,9	11 962	12,8	13 023	12,9
30-34 let	10 428	11,1	10 074	10,8	10 908	10,8
35-39 let	10 675	11,3	10 344	11,1	10 881	10,7
40-44 let	10 317	10,9	9 799	10,5	10 282	10,1
45-49 let	11 575	12,3	11 306	12,2	12 151	12,0
50-54 let	11 478	12,2	11 727	12,6	12 479	12,3
55-59 let	4 161	4,4	5 132	5,5	6 159	6,1
nad 60let	410	0,4	526	0,6	703	0,7
celkem	94 226	100,0	93 163	100	101 214	100,0

3.2 Kvalifikační struktura uchazečů o zaměstnání

Tabulka IV/4 - Vzdělanostní struktura evidovaných uchazečů o zaměstnání

stupeň vzdělání (podle ISCED97)	stav k 31.12.2001		stav k 30.6.2002		stav k 31.12.2002	
	absolutně	%	absolutně	%	absolutně	%
bez vzdělání	266	0,3	235	0,3	233	0,2
základní vzdělání	30 138	32,0	30 116	32,3	31 910	31,5
střední odborné (SOU+OU+OŠ)	42 876	45,5	41 467	44,5	46 103	45,6
střední odborné s maturitou (SOU+SOŠ)	15 377	16,3	15 348	16,4	16 982	16,8
střední všeobecné	3 078	3,3	3 247	3,5	3 121	3,1
vysokoškolské	2 491	2,6	2 750	3,0	2 865	2,8
celkem	94 226	100,0	93 163	100,0	101 214	100,0

V roce 2002 došlo k absolutně největšímu nárůstu u osob se středním odborným vzděláním bez maturity (+3.227, tj. o 7,5 %), jejichž stav je také dlouhodobě nejvyšší. K velice nepříznivým jevům trhu práce MS kraje patří rovněž průběžný vzestup počtu evidovaných uchazečů se základním vzděláním, kterých jsme v prosinci 2002 evidovali již 31.910. V meziročním srovnání stoupl jejich počet o 1.772, během dvou let došlo u této vzdělanostní kategorie k nárůstu o 2.208 (+7,4 %) osob.

Z důvodu všeobecného a trvalého nedostatku pracovních míst mají stále vážnější problémy se získáním zaměstnání také vzdělanější vrstvy obyvatelstva. Řady uchazečů se středním odborným vzděláním s maturitou se v uplynulých dvanácti měsících rozšířily o 1.605 (+10,4 %), relativně největší nárůst (+15,0 %) se projevil u vysokoškoláků, kterých v registrech ÚP MSK celkově přibýlo 374. Nepatrný meziroční pokles nastal pouze u osob bez vzdělání (-33, tj. o 12,4 %).

3.3 Délka evidované nezaměstnanosti

Dalším výrazně negativním rysem a velice vážným problémem nezaměstnanosti v MS kraji, který se velmi rychle prohlubuje, je rostoucí délka evidence. Průměrná doba evidence uchazečů, kteří byli z registrů ÚP MSK vyřazeni ve 4. čtvrtletí 2002 (tzv. délka ukončené evidence), představovala 301 dní, zatímco ve stejném období roku 2001 to bylo 287 dní. Průměrná doba setrvání všech uchazečů v evidenci úřadů práce našeho kraje meziročně stoupla z 564 na 609 dní, což je o 125 dní více než činil celostátní průměr.

Tabulka IV/5 - Délka evidované nezaměstnanosti

délka evidence	stav k 31.12.2001		stav k 30.6.2002		stav k 31.12.2002	
	absolutně	%	absolutně	%	absolutně	%
do 3 měsíců	17 717	18,8	17 540	18,8	17 479	17,3
3 – 6 měsíců	15 206	16,1	13 297	14,3	16 823	16,6
6 – 9 měsíců	9 820	10,4	9 097	9,8	11 218	11,1
9 – 12 měsíců	7 911	8,4	9 454	10,1	8 525	8,4
12 – 24 měsíců	16 769	17,8	16 458	17,7	18 078	17,9
nad 24 měsíců	26 803	28,5	27 317	29,3	29 091	28,7
celkem	94 226	100,0	93 163	100	101 214	100,0

Déle než 6 měsíců bylo koncem roku 2002 ÚP MSK registrováno celkem 66.912 uchazečů o zaměstnání, tj. o 5.609 více než v závěru roku 2001 a o 6.066 více než před dvěma lety. Podíl této skupiny našich klientů na celkové nezaměstnanosti meziročně vzrostl o 1,0 procentní bod a činí nyní 66,1 %.

Kategorii tzv. dlouhodobě nezaměstnaných (nad 12 měsíců) tvořilo koncem uplynulého roku celkem 47.169 osob (46,6 % z celkového evidenčního počtu uchazečů, tj. meziroční nárůst o 0,4 procentního bodu), což je o 3.597 více než v prosinci 2001 a o 4.481 více než před dvaceti čtyřmi měsíci.

K absolutně největšímu nárůstu ze všech kategorií došlo během roku 2002 ve skupině občanů evidovaných déle než 24 měsíců. Jejich počet se zvýšil o 2.288, takže v prosinci 2002 jsme v MS kraji evidovali již 29.091 těchto osob. Znamená to, že téměř 30 % všech nezaměstnaných našeho kraje je bez práce již déle než dva roky.

Kategorii dlouhodobě evidovaných nezaměstnaných tvoří především:

- uchazeči se změněnou pracovní schopností (dále ZPS),
- osoby starší 45 let,
- lidé bez vzdělání, popřípadě pouze s ukončenou základní školní docházkou,
- příslušníci národnostních menšin,
- osoby pečující o malé dítě či o dlouhodobě zdravotně postiženého člena rodiny,
- lidé společensky nepřizpůsobiví.

Pokud dlouhodobě evidovaní uchazeči i přes své handicapy naleznou zaměstnání, je velmi pravděpodobné, že ne na dlouho - po určité době se opět vrací zpět do evidence úřadů práce. Opakovaná nezaměstnanost je vedle dlouhodobé evidence v současné době v MS kraji

jedním z nejvážnějších problémů, což zřetelně dokazuje trvale nízké procento poprvé evidovaných uchazečů o zaměstnání.

Dlouhodobá a opakovaná nezaměstnanost se negativně promítá nejen do sociální oblasti, ale i do oblasti vnímání morálních hodnot, osobních postojů a zájmů této ohrožené skupiny lidí. Zpravidla bývá příčinou jejich asociálního chování a často také nárůstu kriminality.

4. Vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání

4.1 Absolventi škol, učilišť a mladiství

Se značnými problémy při hledání prvního zaměstnání se neustále potýkají absolventi škol, učilišť a mladiství, kteří se po ukončení vzdělávacího procesu místo nástupu do praxe velice často stávají klienty úřadů práce. Jejich šance nalézt vhodné uplatnění jsou pořád velmi malé, což v podstatě platí pro všechny vzdělanostní skupiny.

Vývoj nezaměstnanosti absolventů škol měl v roce 2002 obdobný průběh jako v předchozích letech. Po jarním poklesu se začal počet registrovaných absolventů zvyšovat v červnu, kulminační zářijový stav - 16.292 evidovaných nezaměstnaných mladých lidí - byl o 2.095 (+14,8 %) vyšší než před dvanácti měsíci a o 523 vyšší než při dosavadním „historickém“ maximu ze září 1999. V počtu nezaměstnaných absolventů zaujímá MS kraj v rámci celé ČR neustále nejvyšší pozici. Jestliže byli mladí lidé v celorepublikové nezaměstnanosti koncem uplynulého roku zastoupeni 11,6 %, v našem kraji činil jejich podíl na celkovém počtu evidovaných uchazečů 13,4 %.

Tabulka IV/6 - Vývoj počtu evidovaných absolventů škol, učilišť a mladistvých po splnění povinné školní docházky podle stupně vzdělání

stupeň vzdělání (podle ISCED97)	stav k 30.9.2001		stav k 30.4.2002		stav k 30.9.2002	
	absolutně	%	absolutně	%	absolutně	%
bez vzdělání	36	0,2	18	0,1	31	0,2
základní vzdělání	777	5,5	1 020	8,3	904	5,5
střední odborné (SOU+OU+OŠ)	6 279	44,2	5 380	43,8	7 313	44,9
střední odborné s maturitou (SOU+SOŠ)	5 364	37,8	4 381	35,7	6 040	37,1
střední všeobecné	806	5,7	868	7,1	778	4,8
vysokoškolské	935	6,6	610	5,0	1 226	7,5
celkem	14 197	100,0	12 277	100,0	16 292	100,0

Poznámka: vývoj evidované nezaměstnanosti absolventů škol, učilišť a mladistvých má každoročně sezónní charakter - v rámci celé České republiky je jejich evidenční počet dlouhodobě obvykle nejmenší v dubnu a maximální v září. Proto se statistické rozbory této skupiny uchazečů o zaměstnání celostátně provádějí vždy k 30.4. a k 30.9. daného roku.

Důležitou úlohu při omezování nerovnováhy mezi nabídkou a poptávkou na moravskoslezském trhu práce a v prevenci nezaměstnanosti plní Informační a poradenská střediska pro volbu a změnu povolání (dále IPS) jednotlivých úřadů práce. Tato střediska nabízejí individuální a skupinové poradenství žákům základních a středních škol při hledání studijního, učebního a profesního zaměření a informují žáky, rodiče i zájemce z řad dospělých o možnostech profesního vzdělávání na všech typech a skupinách škol, ale i o rekvalifikačních kurzech, zaměstnavatelích a celkové situaci na trhu práce. Zájem o služby zabezpečované IPS se rok od roku zvyšuje, což svědčí o tom, že jejich aktivity získaly mezi veřejností našeho kraje velice pozitivní odezvu.

4.2 Uchazeči se změněnou pracovní schopností

Mezi nejhůře uplatnitelné skupiny na trhu práce se řadí především osoby se ZPS. Evidenční stav těchto zdravotně handicapovaných občanů je v našem kraji z celé ČR dlouhodobě nejvyšší. Koncem prosince 2002 jsme registrovali celkem 12.656 těchto uchazečů, což je o 683 více než v závěru předchozího roku a nejvíce za celou dobu existence českých úřadů práce.

Tabulka IV/7 - Vývoj počtu evidovaných uchazečů o zaměstnání se ZPS a jejich procentuálního zastoupení v celkové nezaměstnanosti

ukazatel	stav k			12/2002-12/2001	
	31.12.2001	30.6.2002	31.12.2002	absolutně	v %
počet evidovaných uchazečů se ZPS	11 973	12 234	12 656	+683	+5,7
jejich podíl na celkovém stavu evidovaných uchazečů v %	12,7	13,1	12,5		

Při ztrátě zaměstnání přecházejí tyto osoby většinou ihned do evidence úřadů práce a stávají se „klasickými“ představiteli dlouhodobé nezaměstnanosti, která je velmi často zbavuje motivace i potřebného sebevědomí. Někteří zdravotně znevýhodnění uchazeči se proto mnohdy z vlastní vůle spokojují se svými částečnými invalidními důchody nebo sociálními dávkami.

Možnosti pracovního uplatnění uchazečů o zaměstnání se ZPS jsou v MS kraji trvale mizivé. Počet VPM nahlášených zaměstnavateli a vhodných pro tyto handicapované osoby je minimální, průměrně měsíčně jich měly úřady práce našeho kraje v roce 2002 k dispozici jen 76, což je v meziročním srovnání o 29 (-27,6 %) méně.

Kromě minimálního množství pracovních příležitostí vhodných pro uchazeče se ZPS je tato situace ovlivněna také jejich nižší motivací k nástupu do zaměstnání nebo do rekvalifikace. U zaměstnavatelů hraje negativní úlohu ekonomická ztrátovost činností, které tito občané vykonávají, jejich zvýšená nemocnost, podstatně nižší pracovní výkonnost, potřeba zkrácených pracovních úvazků a výrazná pracovněprávní ochrana.

Ke zlepšení nepříznivé situace by mohla přispět další novela zákona o zaměstnanosti, která vstoupila v platnost od ledna 2002. Podle ní má každý zaměstnavatel s více než 25 pracovníky povinnost zaměstnávat alespoň 4 % osob se ZPS. Neplnění tohoto stanoveného podílu mohou firmy kompenzovat tím, že budou odebírat výrobky a služby od podniků zaměstnávajících více než 55 % osob se ZPS nebo jim budou zadávat výrobní programy. Svoji zákonnou povinnost mohou zaměstnavatelé nahradit i finančním odvodem do státního rozpočtu ve výši 1,5 násobku (původně to bylo 0,5 násobku) průměrné mzdy v národním hospodářství za každého občana se ZPS, o kterého nesplnili povinný podíl. Zda se tato legislativní úprava projeví v zaměstnanosti osob se ZPS pozitivně, budeme moci posoudit teprve až koncem prvního čtvrtletí 2003 po vyhodnocení plnění stanoveného podílu občanů se ZPS moravskoslezskými zaměstnavateli.

V. CIZINCI NA TRHU PRÁCE

Přestože je evidenční stav nezaměstnaných osob v našem kraji ze všech krajů republiky dlouhodobě nejvyšší, existují na moravskoslezském trhu práce stále ještě některé profese, v nichž nemůžeme zaměstnavatelům nabídnout vhodné uchazeče o zaměstnání. Tento problém řeší firmy mimo jiné zaměstnáváním cizích státních příslušníků. Při každé žádosti o povolení zaměstnání cizinců však úřady práce vždy velmi podrobně zkoumají a pečlivě zvažují, zda na tato místa nelze umístit české občany.

Tabulka V/1 - Zaměstnávání cizinců a občanů Slovenské republiky

ukazatel (celkový počet)	stav k			12/2002-12/2001	
	31.12.2001	30.6.2002	31.12.2002	absolutně	%
platná povolení pro cizince	2 715	2 838	2 971	+256	+9,4
z toho - individuální	2 502	2 630	2 773	+271	+10,8
- na základě kontraktů	213	208	198	-15	-7,0
registrovaní zaměstnaní občané Slovenské republiky	10 555	9 576	9 300	-1 255	-11,9

K 31.12.2002 bylo na území MS kraje legálně zaměstnáno 2.971 cizích státních příslušníků a jejich stav se meziročně zvýšil o 256 (+9,4 %). Na celkové zaměstnanosti firem našeho kraje se však cizinci nyní podílejí jen 0,7 %, což je pouze o 0,1 procentního bodu více než koncem roku 2001.

Nejvíce zahraničních pracovníků (2.079, tj. 70,0 % z celkového počtu v kraji), především Poláků, pracuje v okrese Karviná, a to zejména v důlních provozech. I když je v tomto okrese úroveň nezaměstnanosti ze všech okresů republiky druhá nejvyšší, nemají další naši občané o práci v podzemí příliš velký zájem, respektive karvinský úřad práce nemá v evidenci dostatek uchazečů v odpovídající kvalifikační struktuře nebo nesplňují přísná zdravotní kritéria. Proto musí personalisté důlních podniků často hledat potřebné pracovní síly právě mezi cizinci.

V profesní struktuře zaměstnaných cizinců převažovali v závěru roku 2002 důlní pracovníci, svářeči, zedníci, duchovní a charitativní pracovníci, tesaři, šičky, švadleny a dále také vedoucí pracovníci a členové statutárních orgánů zahraničních firem, které mají sídlo své organizační složky v našem kraji, lektori cizích jazyků, obchodní zástupci a výkonní umělci.

Tabulka V/2 - Počet platných pracovních povolení vydaných cizincům v členění podle státní příslušnosti

stát	stav k			12/2002-12/2001	
	31.12.2001	30.6.2002	31.12.2002	absolutně	%
Polsko	2 236	2 350	2 503	+267	+11,9
Ukrajina	150	138	150	0	0,0
USA	40	44	32	-8	-20,0
Bulharsko	28	31	28	0	0,0
Německo	21	28	26	+5	+23,8
Moldávie	23	24	24	+1	+4,3
Francie	20	20	20	0	0,0
Velká Británie	21	21	16	-5	-23,8
Rusko	19	19	13	-6	-31,6
Jugoslávie	13	15	12	-1	-7,7
Čína	12	20	9	-3	-25,0
ostatní	132	128	138	+6	+4,5
celkem	2 715	2 838	2 971	+256	+9,4

Koncem prosince 2002 bylo na ÚP MSK rovněž registrováno na základě mezivládní dohody 9.300 občanů Slovenska s trvalým bydlištěm v této republice a jejich počet za uplynulý rok klesl o 1.255 (-11,9 %). Navíc zdaleka ne všichni registrovaní Slováci jsou zaměstnaní na pracovištích v našem kraji. Značná část je sice podle platné legislativy u nás registrována, situaci na místním trhu práce však vůbec neovlivňuje.

VI. KONTROLNÍ ČINNOST

Mezi významné úkoly úřadů práce ČR patří systematická a plánovitá vnější kontrolní činnost u zaměstnavatelů, která je jim uložena zákonem č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti. V roce 2002 provedly kontrolní útvary ÚP MSK u zaměstnavatelů celkem 944 kontrol zaměřených na dodržování pracovněprávních předpisů včetně mzdových, což je v meziročním srovnání o 29 (+3,2 %) více.

Tabulka VI/1 - Počet kontrol a výše uložených pokut v oblasti pracovněprávních vztahů

ukazatel	2001	2002	index 2002/2001 v %
počet vnějších kontrol	915	944	103,2
počet uložených pokut *)	117	166	141,9
výše pokut v tis. Kč celkem *)	2 024	1 803	89,1

*) včetně pořádkových pokut

Závažné a četné nedostatky byly prokázány při kontrolách dodržování jednotlivých ustanovení zákoníku práce, zákonů o mzdě i zaměstnanosti. Dále se projevují při uzavírání a rozvazování pracovních poměrů, neplnění mzdových nároků zaměstnanců, při porušování mzdových předpisů o splatnosti mzdy a rovněž při výpočtech příplatků za práci přesčas, průměrného čistého měsíčního výdělku i srážek z mezd. Stálou pozornost věnujeme i odhalování nelegálního zaměstnávání cizinců, občanů Slovenské republiky a také prokazování práce „na černo“ uchazečům o zaměstnání jako souběh zaměstnání a výplaty hmotného zabezpečení, případně sociálních dávek

V průběhu roku 2002 uložily úřady práce našeho kraje zaměstnavatelům za závažná porušení pracovněprávních předpisů celkem 166 (meziročně o 49 více) pokut v celkové výši 1.803 tis. Kč. Na časté porušování pracovněprávních předpisů nepochybně negativně působí přetrvávající složitý stav na moravskoslezském trhu práce, vyznačující se výrazným přetlakem na jeho nabídkové straně, tj. dostatkem „volných“ pracovních sil, což řada firem zneužívá a vědomě neplní povinnosti vůči svým zaměstnancům.

VII. PLATEBNÍ NESCHOPNOST ZAMĚSTNAVATELŮ

Jedním z problémů, s nímž se zaměstnanci občas potýkají, je i nevyplácení mzdových nároků některými firmami nebo vyplácení pouze jejich části při platební neschopnosti. Zaměstnavatelé tak porušují jedno z nejvýznamnějších práv občana, které zaručuje Listina základních práv a svobod, zákoník práce a zákon o mzdě, tj. obdržet za vykonanou práci mzdu. Až do konce června roku 2000 neměli postižení zaměstnanci jinou možnost než vymáhat nedoplatky soudní cestou.

K rychlejšímu a efektivnějšímu řešení jejich tíživé životní situace byl proto přijat zákon č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů, který nabyl účinnosti 1. července 2000 a vžil se pod pracovním názvem „zákon o insolvenční“. Jeho prováděním byly pověřeny úřady práce. Činnost a dosažené výsledky ÚP MSK při naplňování tohoto zákona v roce 2002 v porovnání s předchozím rokem dokumentuje následující tabulka.

Tabulka VII/1 - Výsledky realizace „zákona o insolvenční“

ukazatel	2001	2002	index 2002/2001 v %
počet podaných žádostí	857	553	64,5
počet firem, kterých se týkaly podané žádosti	74	92	124,3
počet vyřízených žádostí *)	862	505	58,6
celková částka v tis. Kč vyplacená ÚP MSK	12 937	7 252	56,1

*) včetně žádostí podaných i v předcházejícím období

Na mzdové nároky zaměstnanců při platební neschopnosti jejich zaměstnavatelů včetně sociálního a zdravotního pojištění a zálohy na daň vynaložily úřady práce našeho kraje v roce 2002 finanční prostředky v celkové výši 7.252 tis. Kč. Výrazně menší počet podaných a vyřízených žádostí i nižší celkově vyplacená částka v porovnání s rokem předcházejícím je odrazem mimořádně nepříznivé situace v roce 2001, kdy několik větších významnějších firem nebylo schopno dostát svým mzdovým závazkům. V roce 2002 k podobné nepříznivé situaci hromadné platební neschopnosti zaměstnavatelů nedošlo a proto jsou údaje v těchto ukazatelích v meziročním srovnání nižší a příznivější.

Jako významná a dlouhodobě prospěšná je postiženými zaměstnanci velmi kladně hodnocena konzultační činnost ÚP MSK zaměřená na rady a informace o pracovněprávních předpisech a k uplatnění zákona o insolvenční a o konkurzu a vyrovnání. Námi poskytované odborné konzultace se u převážné většiny občanů setkávají s velice příznivým ohlasem.

VIII. AKTIVNÍ POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI

Při zabezpečování státní politiky zaměstnanosti zaujímají v činnosti úřadů práce velmi významné a nezastupitelné místo nástroje aktivní politiky zaměstnanosti (dále APZ), které se snažíme využívat co nejefektivněji a v maximální možné míře. Jejich hlavním smyslem je účelně působit specifickými programy na trh práce s cílem finančně podporovat vytváření nových pracovních míst pro obtížně umísťitelné skupiny uchazečů o zaměstnání včetně zajišťování změn profesního zaměření nezaměstnaných, ale i zaměstnanců firem v souladu se současnými i očekávanými požadavky a potřebami zaměstnavatelů. Při trvalém dlouhodobém nedostatku volných pracovních míst u zaměstnavatelů plní právě důsledné uplatňování všech dostupných nástrojů APZ velmi významnou úlohu.

Mezi nástroje APZ patří především:

- poskytování finančních příspěvků zaměstnavatelům při tvorbě nových společensky účelných pracovních míst (dále SÚPM) pro obtížně umísťitelné skupiny našich klientů,
- zřizování nových pracovních míst uchazeči o zaměstnání se zájmem o zahájení samostatné výdělečné činnosti (dále SVC),
- finanční podpora zaměstnavatelů při zabezpečení odborné praxe umožňující získat vhodné pracovní umístění absolventům škol, učilišť a kvalifikaci mladistvým s neukončenou přípravou na povolání,
- poskytování finančních dotací na úhradu mzdových nákladů včetně sociálního a zdravotního pojištění při zaměstnávání evidovaných občanů na veřejně prospěšné práce (dále VPP),
- poskytování finančních příspěvků zaměstnavatelům při zřízení pracovních míst pro občany se změněnou pracovní schopností v chráněných dílnách a pracovištích s částečnou úhradou jejich provozních nákladů,
- zabezpečování a úhrada vhodných rekvalifikací (uchazečů o zaměstnání i zaměstnanců) v závislosti na vývoji trhu práce a v souladu s potřebami zaměstnavatelů.

1. Vynaložené finanční prostředky na aktivní politiku zaměstnanosti

V roce 2002 vynaložily úřady práce našeho kraje na APZ celkem 464.047 tis. Kč, tj. o 108.901 tis. Kč (-19,0 %) méně než v roce 2001. Tento meziroční pokles způsobilo celostátní omezení finančních prostředků na APZ a nižší rozpočet než v předchozím roce obdržely také ÚP MSK.

Na hmotné zabezpečení před nástupem do zaměstnání, tj. na pasivní politiku zaměstnanosti (dále PPZ), jsme vyplatili celkem 874.718 tis. Kč, což je o 63.222 tis. Kč více než v roce 2001. Celkové náklady státu na politiku zaměstnanosti (dále PZ) v MS kraji v roce 2002 činily 1,338.765 tis. Kč, tj. 96,7 % čerpání roku 2001. Důvodem meziročního zvýšení objemu finančních prostředků vynaložených na PPZ byl nepříznivý vývoj nezaměstnanosti spojený s nárůstem počtu uchazečů pobírajících hmotné zabezpečení před nástupem do zaměstnání. Tento trend spolu s nižším finančním limitem přiděleným na APZ se negativně odrazil také v poklesu jejího podílu na celkových nákladech na PZ, a to o 6,7 procentního bodu.

Tabulka VIII/1 - Výdaje na státní politiku zaměstnanosti

ukazatel (tis. Kč)	2001	2002	2002-2001	
			absolutně	%
výdaje na státní politiku zaměstnanosti celkem (PZ)	1 384 444	1 338 765	-45 679	-3,3
z toho na - aktivní politiku zaměstnanosti (APZ)	572 948	464 047	-108 901	-19,0
- pasivní politiku zaměstnanosti (PPZ)	811 496	874 718	+63 222	+7,8
podíl APZ na PZ v %	41,4	34,7		

Na celkovém meziročním snížení výdajů APZ se nejvýrazněji podílel úbytek SÚPM vytvořených zaměstnavateli (-95,3 mil. Kč) a míst vytvořených v rámci VPP (-29,8 mil. Kč). Naopak nárůst vynaložených finančních prostředků byl zaznamenán u rekvalifikací (+6,1 mil. Kč). Do výdajů APZ byly v roce 2002 nově zahrnuty dotace úřadů práce vyplácené zaměstnavatelům jako kompenzace nepříznivých faktorů spojených se zaměstnáváním občanů se ZPS – v MS kraji se loni jednalo o částku přes 32,5 mil. Kč.

Tabulka VIII/2 - Struktura výdajů na APZ dle jednotlivých nástrojů včetně závazků z minulého období (v tis. Kč)

nástroj APZ	2001	2002	2002-2001	
			absolutně	%
SÚPM vytvořená zaměstnavateli	217 662	122 383	-95 279	-43,8
SÚPM vytvořená uchazeči o zaměstnání - SVC	32 017	24 013	-8 004	-25,0
zabezpečení odborné praxe absolventů škol, učilišť a získání kvalifikace mladistvých	93 033	83 107	-9 926	-10,7
VPP	123 678	93 920	-29 758	-24,1
chráněné dílny a pracoviště pro občany se ZPS	24 703	21 796	-2 907	-11,8
rekvalifikace	75 735	81 822	+6 087	+8,0
fond PALMIF	5 837	4 181	-1 656	-28,4
příspěvek dle § 24a zákona č. 1/1991 Sb. *)	-	32 550	+32 550	-
ostatní (semináře, expertízy apod.)	283	275	-8	-2,8
celkem	572 948	464 047	-108 901	-19,0

*) od roku 2002 je na základě podaných žádostí poskytován zaměstnavatelům zaměstnávajícím z celkového počtu svých zaměstnanců více než 50 % občanů se ZPS

2. Vytváření nových pracovních míst zaměstnavateli a uchazeči o zaměstnání s finanční pomocí úřadů práce

Za hodnocený rok 2002 vytvořili zaměstnavatelé a bývalí uchazeči o zaměstnání s finanční pomocí ÚP MS kraje celkem 6.328 nových pracovních míst (tj. 16,2 % z celé ČR), což je o 2.952 (-31,8 %) méně než v roce 2001. Kromě menšího objemu přidělených finančních prostředků byl meziroční úbytek ovlivněn také tím, že musely být především uhrazeny vysoké závazky z dohod uzavřených v předcházejících dvou letech, ale rovněž zpřísněním podmínek pro přiznání finančního příspěvku u některých nástrojů APZ včetně snížení poskytovaných částek.

Tabulka VIII/3 - Nová pracovní místa vytvořená v rámci APZ s finančním příspěvkem úřadů práce Moravskoslezského kraje

nástroj APZ (celkový počet nových pracovních míst)	2001	2002	2002-2001	
			absolutně	%
SÚPM vytvořená zaměstnavateli	3 720	2 075	-1 645	-44,2
z toho SÚPM - absolventská praxe v organizačních složkách státu a příspěvkových organizacích	216	233	+17	+7,9
SÚPM vytvořená uchazeči o zaměstnání - SVČ	560	440	-120	-21,4
místa pro zabezpečení odborné praxe absolventů škol, učilišť a získání kvalifikace mladistvých	2 082	1 674	-408	-19,6
místa v rámci VPP	2 805	2 049	-756	-27,0
místa pro občany se ZPS v chráněných dílnách a pracovištích (zřízení)	113	90	-23	-20,4
celkem	9 280	6 328	-2 952	31,8

Na celkovém počtu nových pracovních míst se pracovní příležitosti zřízené zaměstnavateli a bývalými uchazeči o zaměstnání prostřednictvím nástroje SÚPM podílely 39,7 %. Profesní struktura těchto nových pracovních míst byla velmi různorodá, ve službách byl největší zájem o nižší administrativní pracovníky, obchodní zástupce, prodavače, číšníky, kuchaře, skladníky a řidiče; v řemeslné výrobě pak o zámečníky, obráběče, automechaniky, elektrikáře, truhláře a zedníky. Dobře se rovněž umísťovali dělníci při montáži strojírenských a elektro součástí, kompletaci stavebních dílů a v potravinářské a dřevařské výrobě.

Úřady práce našeho kraje pokračovaly ve finanční podpoře SÚPM k zabezpečení praxe absolventů škol a učilišť v organizačních složkách státu (dále OSS) a příspěvkových organizacích. Mladí evidovaní nezaměstnaní získávali praktické zkušenosti převážně jako referenti, asistenti a technici. Nový nástroj APZ se osvědčil a u uchazečů o zaměstnání a zaměstnavatelů má velice kladou odezvu. V hodnoceném roce 2002 bylo tímto způsobem umístěno 233 absolventů, tj. o 7,9 % více než v roce předcházejícím.

Důležitou úlohu při zapojování uchazečů s nízkou kvalifikací a často i společensky nepřizpůsobivých osob do pracovního procesu plní místa v rámci VPP. Tento nástroj byl efektivně uplatňován nejen na úklidové a pomocné práce, ale i pro pečovatelské a ošetrovatelské činnosti v charitativní a sociální oblasti. V roce 2002 vzniklo v našem kraji celkem 2.049 těchto krátkodobých pracovních příležitostí, což představuje největší podíl (32,4 %) z celkového počtu nových míst vytvořených prostřednictvím APZ.

Dlouhodobě uplatňovaným „klasickým“ nástrojem, který zabezpečuje odbornou praxi absolventů škol a učilišť u zaměstnavatelů s výjimkou OSS a příspěvkových organizací, jsme finančně podpořili vytvoření 1.674 nových pracovních příležitostí. Absolventi se středoškolským a vyšším vzděláním nacházeli uplatnění především jako asistenti, referenti, technici a obchodní

zástupci; z vyučenců byl zájem hlavně o truhláře, automechaniky, elektromechaniky, zedníky, zámečníky, klempíře, instalatéry, malíře-natěrače a dále také o cukráře, kuchaře, číšníky a kadeřnice.

3. Rekvalifikace

Prvořadou pozornost věnují úřady práce našeho kraje dlouhodobě rekvalifikační činnosti. Výrazným přínosem rekvalifikací je následná vyšší přizpůsobivost účastníků kurzů průběžně se měnícím podmínkám na trhu práce. S každou další kvalifikací, znalostí či dovedností se uchazečům do budoucna otevírá více možností pracovního uplatnění. Rekvalifikační kurzy nezaměstnané rovněž aktivizují, probouzejí u nich zájem o práci a obnovují pracovní návyky. U mladistvých a absolventů škol a učilišť dokonce tyto pracovní návyky pomáhají vytvářet.

Tabulka VIII/4 - Rekvalifikace uchazečů o zaměstnání a zaměstnanců

Tabulka VII/4 Rekvalifikace uchazečů o zaměstnání a zaměstnání				
ukazatel (celkový počet)	2001	2002	2002-2001	
			absolutně	%
rekvalifikace uchazečů o zaměstnání				
zahájené rekvalifikační kurzy	2 308	2 688	+380	+16,5
uchazeči zařazení do rekvalifikací	9 380	10 296	+916	+9,8
z toho do rekvalifikací - stáží	343	782	+439	+128,0
uchazeči, kteří ukončili rekvalifikace *)	9 440	9 629	+189	+2,0
z toho úspěšně *)	8 743	8 670	-73	-0,8
uchazeči umístění po rekvalifikaci **)	5 235	4 380	-855	-16,3
rekvalifikace zaměstnanců s finančním příspěvkem ÚP				
zaměstnavatelé, kteří obdrželi finanční dotaci	46	49	+3	+6,5
zaměstnanci zařazení do rekvalifikací	390	603	+213	+54,6

*) včetně osob zařazených do rekvalifikací v předchozím roce

**) do 6 měsíců po ukončení rekvalifikace

V hodnoceném období zařadily ÚP MS kraje do rekvalifikací celkem 10.296 uchazečů o zaměstnání, což je o 916 osob více než v roce 2001. Nejvíce osob bylo umístěno do kurzů obsluhy PC včetně programování a správy počítačových sítí (2.483) a do různých druhů svářečských kurzů (960). Velmi vyhledávané byly i kurzy k získání odborné způsobilosti v elektrotechnice podle vyhlášky č. 50/1978 Sb. (215 osob), k získání a rozšíření různých typů řidičských oprávnění k řízení automobilů a vysokozdvizných vozíků (293 osob), dále kurzy administrativy, účetnictví, finančních poradců, obchodních zástupců a ošetrovatelek. Značný zájem byl rovněž o výuku v záručních kurzech řemeslných prací (zednické, truhlářské, soustružnické, zámečnické, čalounické, cukrářské) a o rekvalifikace na profese kuchař, číšník, prodavač, šička, kadeřnice.

Mezi úspěšné lze zařadit také různé formy praktické přípravy absolventů škol, tzv. nespecifické rekvalifikace, s celkovou účastí 985 osob.

Podle Usnesení vlády ČR č. 325 z dubna 2000 k Opatřením ke zvýšení zaměstnanosti uchazečů o zaměstnání - absolventů škol realizují úřady práce další nový nástroj APZ, tj. rekvalifikace-stáže v ziskových, rozpočtových a neziskových organizacích. V převážně

administrativních činnostech se v roce 2002 uplatnilo 782 mladých evidovaných uchazečů a jejich počet se meziročně zvýšil o 439 (+128 %). Tento „mladý“ nástroj APZ prokazuje svoji opodstatněnost nejen pro získávání praxe mladých lidí, ale i s ohledem na hospodárnost v souvislosti s finančními prostředky vynaloženými úřady práce.

Pro začínající podnikatele se plně osvědčují rekvalifikační kurzy živnostenského podnikání, které v roce 2002 navštěvovalo 404 frekventantů.

Nezastupitelný význam pro dlouhodobě nezaměstnané a mladistvé uchazeče mají motivační kurzy, do nichž jsme vloni zařadili 1.047 registrovaných osob.

Mimo rekvalifikace evidovaných uchazečů o zaměstnání se všechny úřady práce našeho kraje finančně podílely i na rekvalifikacích zaměstnanců. Tato forma je velmi efektivní, působí jako prevence nezaměstnanosti a zvyšuje pracovní flexibilitu zaměstnanců. Rekvalifikace svých zaměstnanců s finanční pomocí úřadů práce realizovalo vloni 49 podniků (meziročně o 3 více) a týkaly se celkem 603 jejich pracovníků, což je o 213 (+54,6 %) více než v roce 2001. V největším rozsahu se uskutečnily v akciových společnostech OKD, Dopravní podnik Ostrava a rovněž Vítkovice a Nová huť, kterým v rámci spolupráce na doprovodném sociálním programu restrukturalizace ocelářského průmyslu úřady práce finančně přispěly na rekvalifikace uvolňovaných zaměstnanců (tzv. rekvalifikace na odchodnou). Zaměstnanecké rekvalifikace byly například dále také realizovány v součinnosti s firmami Krnovské opravy a strojírný a AL INVEST Břidličná z bruntálského okresu.

IX. PROGNOZA VÝVOJE TRHU PRÁCE V ROCE 2003

Další vývoj trhu práce MS kraje bude v letošním roce kromě makroekonomických faktorů působících na celorepublikové úrovni ovlivňován především „místními“ vlivy vyplývajícími ze specifického postavení celého kraje, z něhož především ostravsko-karvinská aglomerace (spolu se severními Čechami) v důsledku dlouhodobé jednostranné orientace na těžký průmysl patří od počátku ekonomické transformace v rámci celé České republiky k hospodářsky nejvíce postiženým oblastem, ve kterých se kumulují hluboké ekonomické, sociální a ekologické problémy.

1. Předpokládaný vývoj z celorepublikového pohledu

- I když česká ekonomika rostla v roce 2002 pomaleji než se původně očekávalo, prokázala i přes pokračující „globální“ ekonomické ochlazení, tj. stagnaci americké ekonomiky a její negativní vliv na hospodářství evropských zemí, a obrovské škody způsobené katastrofálními srpnovými záplavami schopnost dalšího vzestupu.
- V roce 2003 očekává Ministerstvo financí ČR (dále MF) obnovení dřívější dynamiky výkonu české ekonomiky, hrubý domácí produkt by podle jeho poslední prognózy měl stoupnout o 3,3 %.
- Tempo vzestupu domácího hospodářství by mohlo v roce 2003 kromě posilování kurzu koruny nepříznivě ovlivnit také nenaplnění předpokladů o oživení světové ekonomiky, zejména v zemích EU, a především současný válečný konflikt v Iráku.
- Současné nízkoinflační prostředí se zřejmě udrží s průměrnou mírou inflace na úrovni 1,6 %. Velmi nízkou inflaci způsobuje především silná koruna a její vliv na naši ekonomiku bude patrný i letos.
- V úrovni nezaměstnanosti budou i nadále přetrvávat výrazné regionální rozdíly, v MS kraji bude stále jedna z nejvyšších. Celkově by se měla průměrná míra registrované nezaměstnanosti v ČR podle odhadů MF v roce 2003 pohybovat okolo 9,9 %, koncem roku

podle jeho názoru patrně vystoupí až na 10,3 %, což představuje meziroční nárůst o 0,5 procentního bodu.

- Česká republika nadále i letos očekává příchod zahraničního kapitálu podníceného vládními investičními pobídkami. Otázkou však zůstává zda tento „přliv“ nezbrzdí právě vliv silné koruny, která podstatně snižuje efektivnost vývozu; většina zahraničních investorů počítá především s produkcí na export. V poslední době se vlivem posilování koruny stává Česko stále dražší oblastí a častěji k nám míří už spíše firmy hledající vzdělané odborníky než dělníky pro montážní linky.
- MS kraj však na větší investory, kteří by výraznějším způsobem příznivě ovlivnili trh práce, stále marně čeká. V různém stupni jednání jsou zatím menší investice v některé z komplexně připravených průmyslových zón našeho kraje (Nové Pole v okrese Karviná, Krnov-Červený Dvůr v okrese Bruntál, Podnikatelský park Kopřivnice v okrese Nový Jičín, Třinec-Baliny v okrese Frýdek-Místek, Ostrava-Hrabová, Ostrava-Mošnov a Vědeckotechnologický park v Ostravě) vybudovaných v rámci státního Programu na podporu rozvoje průmyslových zón, což ale zaměstnanost v roce 2003 výrazněji nezvýší.
- Ekonomickou prosperitu našeho regionu by mohly v budoucnu pozitivně ovlivnit připravované úpravy zákonů, které by měly výrazněji podpořit investiční prostředí v oblastech vysoce postižených nezaměstnaností.
- Na zlepšování ekonomického prostředí a tvorbu nových pracovních míst by v letošním roce měly příznivě působit státní programy podpory podnikání, a to jednak v rámci Regionálního programu podpory rozvoje průmyslových podnikatelských subjektů na území NUTS 2 Severozápad a Moravskoslezsko, jehož realizátorem je Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, jednak programy na podporu malých a středních podniků v působnosti Ministerstva průmyslu a obchodu ČR.
- Větší pozornost bude věnována zejména nově začínajícím firmám a rovněž podnikatelům, kteří přicházejí s výraznými inovačními aktivitami. Oproti loňsku je však zrušen program Region, který byl určen pro firmy působící v hospodářsky slabých oblastech. Českomoravská záruční a rozvojová banka má pro tento rok připraveno na rozvoj malého a středního podnikání 1,86 mld. Kč, což v meziročním srovnání představuje mírný pokles.
- Firmy se před vstupem do EU připravují na ostrou konkurenci a ve snaze zvýšit produktivitu práce budou patrně i nadále propouštět. Pokračující restrukturalizace českého průmyslu a sílící tlak na zvyšování produktivity práce se projeví v prohloubení nároků na kvalitu a připravenost stávajících či nově přijímaných zaměstnanců. Důsledkem bude rovněž propouštění pracovníků, kteří nebudou splňovat rostoucí požadavky, což postihne především osoby s nízkou kvalifikací.
- Podstatným faktorem, který ovlivní vývoj nezaměstnanosti zejména v MS kraji, bude ještě zdaleka neukončená restrukturalizace hutnictví a také strojírenství.
- V registrech úřadů práce se vedle osob s nízkou kvalifikací stále častěji objevují také lidé s vysokou kvalifikační úrovní a úzkou profesní specializací (zpravidla starších věkových ročníků); postupně narůstá hrozba tzv. „technologické“ nezaměstnanosti.
- Přetrvává, u některých firem roste nedostatek kvalifikovaných pracovních sil s technickým vzděláním. Zaměstnavatelé nyní nejvíce požadují techniky a kvalifikované dělníky se strojírenským a elektrotechnickým zaměřením, naopak nízká poptávka je dlouhodobě po administrativních a ekonomických pracovnících.
- Neustálý nesoulad mezi nabídkovou a poptávkovou stranou trhu práce se promítá do průměrné délky nezaměstnanosti, její výše a růstu absolutního počtu i relativních podílů dlouhodobě nezaměstnaných na celkovém stavu uchazečů o zaměstnání.

I v nadcházejícím období bude mít Česká republika v souvislosti s připravovaným vstupem do EU možnost získat finanční prostředky z předvstupních fondů PHARE, ISPA a SAPARD.

Jedním z posledních programů pomoci je v současné době připravovaný národní program PHARE 2003. V rámci hospodářské a sociální soudržnosti by měl podpořit ekonomický rozvoj regionů, a to ve třech hlavních oblastech:

- zvýšení aktivity výrobního sektoru, pomoc při průmyslové restrukturalizaci,
- rozvoj lidských zdrojů,
- zlepšení podnikatelské infrastruktury.

V letošním roce bude pokračovat také realizace 65 projektů, které získaly podporu z programu PHARE 2000 - Fondu rozvoje lidských zdrojů, z nichž 34 probíhá v regionu NUTS 2 Moravskoslezsko.

V roce 2001 se Česká republika jako jedna z kandidátských zemí začlenila do evropské iniciativy EQUAL. Program spolufinancovaný z rozpočtu PHARE podporuje rovný přístup znevýhodněných skupin občanů k zaměstnání a je zaměřen na vývoj a ověřování nových postupů potlačujících diskriminaci a nerovnosti na trhu práce. Kromě podpory zaměstnanosti je cílem programu pomoci kandidátským zemím v budoucím využívání prostředků z Evropského sociálního fondu. Rok 2002 byl obdobím pro zahájení implementace prvního kola projektů iniciativy EQUAL - v rámci ČR bylo vybráno a finančně podpořeno 10 projektů.

V současné době je v ČR za podpory Evropské komise budován systém Evropských služeb zaměstnanosti - EURES, který v členských státech Evropské unie funguje již řadu let. Cílem je shromažďovat, poskytovat a aktualizovat informace o volných pracovních místech, životních a pracovních podmínkách v jednotlivých zemích, o mobilitě pracovní síly a o stavu a trendech na trhu práce. Realizace projektu se předpokládá koncem roku 2003. Paralelně s přípravou na zapojení ČR do celoevropského informačního systému EURES probíhá rovněž intenzivní příprava přeshraniční spolupráce mezi ČR, Slovenskou republikou a Polskem na projektu EURES-T Beskydy.

2. Předpokládaný vývoj na poptávkové straně moravskoslezského trhu práce

Větší monitorované firmy MS kraje (nejsou zahrnuty menší podniky se stavem do 24 zaměstnanců) v závěru roku 2002 signalizovaly, že by se u nich během první poloviny letošního roku měla zaměstnanost celkově snížit cca o 2.260 osob, což by oproti skutečnosti k 31.12.2002 představovalo pokles o 0,7 %.

Absolutně nejvýraznější úbytek personálních stavů avizují sledované podniky z okresu Karviná (-850 osob) a monitorovaní ostravští zaměstnavatelé (-690 pracovníků). Relativně největší snížení zaměstnanosti očekávají firmy z okresu Nový Jičín (-1,8 %, tj. o 645 osob). Nárůst celkového počtu zaměstnanců předpokládají jen zaměstnavatelé z opavského okresu (+1,3 %, tj. o 495 osob).

Tabulka IX/1 - Prognóza pohybu pracovních sil v jednotlivých odvětvích podle OKEČ během prvního pololetí 2003 (monitorované organizace se stavem 25 a více zaměstnanců)

odvětví		stav zaměstnanosti k 31.12.2002	nárůst/úbytek k 30.6.2003	
			absolutně	v %
zemědělství a myslivost, lesní hospodářství		8 519	+320	+3,8
dobývání nerostných surovin		24 910	-705	-2,8
zpracovatelský průmysl		112 071 *)	-1 355	-1,2
z toho	- výroba kovů a kovodělných výrobků	47 310 *)	-1 035	-2,2
	- výroba strojů a zařízení	11 868	-390	-3,3
	- potravinářský a tabákový	11 108	-115	-1,0

Pokračování tabulky IX/1 - Prognóza pohybu pracovních sil v jednotlivých odvětvích podle OKEČ během prvního pololetí 2003 (monitorované organizace se stavem 25 a více zaměstnanců)

- výroba dopravních prostředků	7 188 *)	+40	+0,6
- textilní a oděvní	7 803	-15	-0,2
- výroba elektrických a optických přístrojů	6 480	+105	+1,6
- gumárenský a plastikařský	6 118	+35	+0,6
- papírenský a polygrafický, vydavatelské činnosti	3 201	-15	-0,5
- chemický a farmaceutický	2 891	+120	+4,2
- dřevozpracující	2 406	-160	-6,7
- průmysl skla, keramiky, porcelánu a stavebních hmot	1 883	+35	+1,9
- koksování, rafinérské zpracování ropy	1 304	0	0,0
- kožedělný průmysl	384	-135	-35,2
- zpracovatelský průmysl jinde neuvedený	2 127	+175	+8,2
výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	7 870 *)	-95	-1,2
stavebnictví	11 740	+205	+1,7
obchod, opravy motor. vozidel a spotřebního zboží	17 858	-45	-0,3
pohostinství a ubytování	2 170 *)	+15	+0,7
doprava, skladování, pošty a telekomunikace	25 096 *)	-125	-0,5
peněžnictví a pojišťovnictví	3 212	0	0,0
činnosti v obl. nemovitostí, pronaj. movitostí, služby pro podniky, výzkum a vývoj	11 858	+20	+0,2
veřejná správa, obrana, sociální zabezpečení	20 794	+65	+0,3
školské	25 087	+180	+0,7
zdravotnictví, veterinární a sociální činnosti	26 425	+120	+0,5
ostatní veřejné, sociální a osobní služby	8 307	+140	+1,7
holding Tatra *)	5 505	-1 000	-18,2
celkem	311 422	-2 260	-0,7

*) Na první pololetí roku 2003 signalizovaný úbytek 1.000 zaměstnanců v holdingu Tatra (okres Nový Jičín) nelze v rámci avizovaných organizačních změn dosud rozčlenit do jednotlivých odvětví podle OKEČ. Údaje o stavu zaměstnanosti k 31.12.2002 proto nekorespondují s daty v tabulce III/4 v kapitole Zaměstnanost této analýzy a byly upraveny následovně:

- zpracovatelský průmysl: -4.925 zaměstnanců
z toho: výroba kovů a kovodělných výrobků: -1.984 zaměstnanců
výroba dopravních prostředků: -2.941 zaměstnanců
- výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody: -301 zaměstnanců
- pohostinství a ubytování: -75 zaměstnanců
- doprava, skladování, pošty a telekomunikace: -204 zaměstnanců

Tyto rozdíly v zaměstnanosti jednotlivých odvětvích jsou souhrnně vykázané v personálních stavech holdingu Tatra, v prognóze vývoje jednotlivých odvětvích není jeho personální pohyb započten.

3. Výhled na první pololetí roku 2003 ve vybraných odvětvích s očekávaným nejvýraznějším pohybem pracovních sil

Zemědělství, myslivost a lesní hospodářství

V souvislosti se sezónním charakterem prací dochází každoročně v tomto odvětví k výrazným změnám v zaměstnanosti; s příchodem zimy rychle klesá, na jaře se naopak znatelně

zvyšuje. Celkový signalizovaný nárůst u zemědělských a lesnických podniků o 320 osob (+3,8 %) by se měl především projevit v okresech Opava (+220 pracovníků) a Bruntál (+100 zaměstnanců).

Dobývání nerostných surovin

Podle informací od monitorovaných zaměstnavatelů, soustředěných téměř výhradně do okresů Karviná, Frýdek-Místek a Ostrava, se u nich celková zaměstnanost sníží o 705 (-2,8 %) osob. Na tomto poklesu se nejvíce budou podílet důlní odštěpného závody největšího zaměstnavatele MS kraje, a.s. OKD, které v první polovině t.r. souhrnně předpokládají pokles svých stavů cca o 450 zaměstnanců.

Zpracovatelský průmysl

Ze všech odvětví je největší absolutní úbytek (-1.355 osob, tj. o 1,2 %) očekáván u větších firem zpracovatelského průmyslu (není zahrnut pokles v holdingu Tatra), což nejvýrazněji ovlivní podnikatelské subjekty orientované na výrobu kovů a kovodělných výrobků (-1.035 zaměstnanců) a výrobci strojů a zařízení (-390 pracovníků).

♦ *Výroba kovů a kovodělných výrobků*

Protože 90 % hutnických kapacit je umístěno na severní Moravě, má restrukturalizace českého ocelářství v našem kraji závažné sociální a ekonomické důsledky. Redukce zaměstnanosti bude v prvním pololetí 2003 pokračovat nejvýrazněji především u ostravských podniků (celkově pokles o 655 zaměstnanců), a to nejvíce v akciových společnostech Vítkovice Strojírenství (-225 osob), Nová huť (-185 zaměstnanců) a Vítkovice (-127 pracovníků), a dále také u hutních podniků v okresech Frýdek-Místek (-250 osob) a Karviná (-110 zaměstnanců).

♦ *Výroba strojů a zařízení*

Sledované výrobní podniky odhadují v prvním pololetí 2003 celkové „zeštíhlení“ zaměstnanosti o 3,3 %. Do tohoto úbytku se nejvíce promítne očekávané rušení pracovních míst u dvou největších ostravských zaměstnavatelů tohoto odvětví, a to v a.s. OKD, Bastro (-136 osob) a v s.r.o. Vítkovice-Údržba (-101 pracovníků).

♦ *Výroba dopravních prostředků*

Organizace zabývající se výrobou dopravních prostředků, které tvoří významnou část celkové zaměstnanosti zpracovatelského průmyslu, souhrnně na první pololetí 2003 prognózuji zvýšení svých stavů cca o 40 osob. Tento optimistický předpoklad by měl ovlivnit zejména příznivý vývoj u monitorovaných podnikatelských subjektů v okrese Karviná, které signalizují rozšíření počtu svých zaměstnanců o 90 osob.

Do příznivého výhledu vývoje zaměstnanosti v tomto odvětví však nejsou zahrnuty připravované restrukturalizační kroky v holdingu Tatra, jehož působnost podle OKEČ je rozprostřena do více odvětví (viz tabulka IX/1). Nejvíce jeho zaměstnanců (přes 50 %) pracuje v mateřské a.s. Tatra (výroba dopravních prostředků), v níž by se ze všech závodů měl úbytek projevit nejvýrazněji.

♦ *Dřevozpracující průmysl*

Na první pololetí roku 2003 avizují sledované podniky pokles počtu pracovních míst cca o 160. Na této redukci se budou výhradně podílet dřevozpracující ostravské (-100 osob) a bruntálské firmy (-60 pracovníků), jejichž personální stavy tvoří více než 60 % celkové monitorované zaměstnanosti tohoto odvětví v MS kraji.

♦ *Koženélný průmysl*

Racionalizační opatření u koženélných podniků se odrazí v úbytku 135 osob, na kterém se bude nejvíce podílet (z 81,5 %) firma z okresu Karviná, a to v důsledku ztrát svých zakázek.

Stavebnictví

Větší stavební firmy MS kraje předpokládají na prvních šest měsíců t.r. nárůst zaměstnanosti o 205 (+1,7 %) osob, a to především v souvislosti se zabezpečením zakázek sezónního charakteru.

Školství

V průběhu prvního pololetí 2003 školství očekávají výraznější organizační změny. Od 1.ledna byla většina základních a mateřských škol a školních jídelen převedena do právní subjektivity, což způsobí nárůst celkové monitorované zaměstnanosti v tomto odvětví cca o 180 (+0,7 %) osob.

Tabulka IX/2 - Porovnání prognózy pohybu pracovních sil v jednotlivých odvětvích podle OKEČ na druhé pololetí 2002 se skutečnou změnou stavů v tomto období (monitorované organizace se stavem 25 a více zaměstnanců)

odvětví		prognóza nárůstu/úbytku na 2.pol. 2002	skutečný nárůst/úbytek ve 2.pol. 2002	odchylka prognózy
zemědělství a myslivost, lesní hospodářství		-300	-671	+371
dobývání nerostných surovin		-175	-465	+290
zpracovatelský průmysl		-1 375	-2 418	+1 043
z toho	- výroba kovů a kovodělných výrobků	-975	-1 699	+724
	- výroba strojů a zařízení	-175	+1	-176
	- potravinářský a tabákový	65	+158	-93
	- výroba dopravních prostředků	-100	-236	+136
	- textilní a oděvní	-215	-582	+367
	- výroba elektrických a optických přístrojů	+20	+103	-83
	- gumárenský a plastikářský	+65	+84	-19
	- papírenský a polygrafický, vydavatelské činnosti	-35	+9	-44
	- chemický a farmaceutický	+55	-66	+121
	- dřevozpracující	-5	+5	-10
	- průmysl skla, keramiky, porcelánu a stavebních hmot	-15	-4	-11
	- koksování, rafinérské zpracování ropy	0	-1	+1
	- koženélný průmysl	-45	-185	+140
	- zpracovatelský průmysl jinde neuvedený	-15	-5	-10
výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody		-110	-142	+32
stavebnictví		-335	-376	+41
obchod, opravy motor. vozidel a spotřeb. zboží		+295	+53	+242
pohostinství a ubytování		-20	-112	+92
doprava, skladování, pošty a telekomunikace		-65	-74	+9
peněžnictví a pojišťovnictví		-35	-22	-13

Pokračování tabulky IX/2 - Porovnání prognózy pohybu pracovních sil v jednotlivých odvětvích podle OKEČ na druhé pololetí 2002 se skutečnou změnou stavů v tomto období (monitorované organizace se stavem 25 a více zaměstnanců)

činnosti v obl. nemovitostí, pronaj. movitostí, služ. pro podniky, výzkum a vývoj	+175	+10	+165
veřejná správa, obrana, sociální zabezpečení	+105	-197	+302
školy	+135	+272	-137
zdravotnictví, veterinární a sociální činnosti	+35	+518	-483
ostatní veřejné, sociální a osobní služby	-150	+87	-237
celkem	-1 820	-3 537	+1 717

I když se prognostické schopnosti některých firemních personalistů postupně zlepšují, musíme brát celkově tyto odhady s ohledem na naše zkušenosti stále ještě s rezervou. Řada podniků totiž pořád není schopna ani krátkodobě přesněji nastínit své budoucí personální stavy. Pokud by se personální manažeři moravskoslezských firem v prognóze na první pololetí 2003 „trefili“ stejně jako ve druhé polovině roku 2002, zvýšil by se signalizovaný celkový úbytek cca o 2.130 osob.

Konkrétní vývoj zaměstnanosti však nelze zatím stále přesně odhadnout a odpovědně stanovit hlavně u menších firem. Drobnému podnikání se v MS kraji nedaří, jeho rozvoj se zastavil a výraznější změny k lepšímu nelze v nejbližší době očekávat.

Přestože je v našem kraji neustále velmi obtížné odhadnout další vývoj zaměstnanosti a následné evidované nezaměstnanosti, jsou střední hodnoty optimistických a pesimistických variant našich prognóz velice přesné a od koncových počtů uchazečů o zaměstnání a stavů míry nezaměstnanosti se liší zanedbatelně. Výsledky a úspěšnost naší prognostické činnosti v posledním období dokumentuje následující tabulka.

Tabulka IX/3 - Porovnání prognózy počtu uchazečů a míry nezaměstnanosti se skutečným stavem v Moravskoslezském kraji

ukazatel		stav k					
		31.12.2002		30.6.2002		31.12.2001	
		počet uchazečů	míra nezam. v %	počet uchazečů	míra nezam. v %	počet uchazečů	míra nezam. v %
skutečnost		101 214	15,9	93 163	14,8	94 226	15,1
prognóza	lepší vývoj	97 500	15,4	89 900	14,4	93 000	14,9
	horší vývoj	101 300	16,0	94 500	15,1	96 800	15,6
	střední hodnota	99 400	15,7	92 200	14,7	94 900	15,3
odchylka prognózy absolutně *)	lepší vývoj	-3 714	-0,5	-3 263	-0,4	-1 226	-0,2
	horší vývoj	+86	+0,1	+1 337	+0,3	+2 574	+0,5
	střední hodnota	-1 814	-0,2	-963	-0,1	+674	+0,2
odchylka prognózy relativně **)	lepší vývoj	-3,7	-3,1	-3,5	-2,7	-1,3	-1,3
	horší vývoj	+0,1	+0,6	+1,4	+2,0	+2,7	+3,3
	střední hodnota	-1,8	-1,3	-1,0	-0,7	+0,7	+1,3

*) Odchylka u počtu uchazečů je vyjádřena celkovým rozdílem, u míry nezaměstnanosti v procentních bodech.

**) Odchylka je u počtu uchazečů a míry nezaměstnanosti vyjádřena v procentech.

4. Předpokládaný vliv průmyslových zón

Jedním z velice významných faktorů, který by mohl příznivě ovlivnit zaměstnanost MS kraje, je příchod nových investorů do některé z komplexně připravených průmyslových zón, případně další rozvoj firem, které v nich již působí. Na základě dostupných informací ale většina průmyslových zón na své potencionální investory, kteří by výraznějším způsobem podpořili vznik nových pracovních míst v našem regionu, zatím stále čeká. Větší počet nových míst vznikl pouze v dosud nejúspěšnější průmyslové zóně Nové Pole v karvinském okrese. V současné době v této lokalitě působí 4 společnosti (a.s. Graddo Praha, s.r.o. Shimano Czech Republic, s.r.o. Mölnlycke Health Care Klinipro a s.r.o. Dexon Czech), které by v polovině t.r. měly souhrnně zaměstnávat 750 osob, což by oproti skutečnosti k 31.12.2002 představovalo další zvýšení zaměstnanosti, a to o 156 osob. Celkový plán těchto firem vytvořit v rámci průmyslové zóny 1.540 míst by tak byl naplněn téměř z jedné poloviny.

5. Nejvíce ohrožené skupiny uchazečů o zaměstnání, situace v nejohroženějších mikroregionech

Tabulka IX/4 - Nejvíce ohrožené mikroregiony

mikroregion (okres)	celkový počet obyvatel	počet EAO *)	míra nezam. k 31.12.2002 (v %)	důvody předpokládaných problémů
Osoblažsko (Bruntál)	3 150	1 433	32,1	V rámci okresu, ale i kraje dlouhodobě nejvyšší míra nezaměstnanosti, v této zemědělské příhraniční oblasti zaměstnanost příznivě ovlivňují pouze sezónní práce.
Moravsko-berounsko (Bruntál)	6 490	3 215	22,6	Zemědělsko - průmyslová oblast, ve které se vysoká míra nezaměstnanosti udržuje již řadu let. Zaměstnanost výrazně ovlivňují sezónní práce.
Orlovsko (Karviná)	48 096	23 251	21,8	Jednostranné zaměření průmyslu, pokles zaměstnanosti u důlních závodů bez adekvátní náhrady nových pracovních míst, mírná stabilizace zaměstnanosti v posledních dvou letech.
Karvinsko (Karviná)	74 808	35 631	21,7	Postupné snižování zaměstnanosti vlivem organizačních změn u důlních závodů, dlouhodobý nedostatek volných pracovních míst pro povrchová pracoviště.
Vítkovsko (Opava)	14 245	6 963	18,5	Nízká hustota osídlení, malé zastoupení průmyslu koncentrovaného převážně do dvou větších měst, stagnující zemědělství a špatná dopravní obslužnost.

*) ekonomicky aktivní obyvatelstvo

Při působení zejména našich „krajských specifik“ budou nadále přetrvávat obtíže s pracovním uplatněním nejproblémovějších skupin obyvatelstva, a to zejména:

- občanů se ZPS, kterých koncem roku 2002 ÚP MSK evidovaly již 12.656 (dlouhodobě nejvíce ze všech krajů republiky),
- nezaměstnaných osob bez kvalifikace, popřípadě málo kvalifikovaných, jejichž počet se meziročně zvýšil o 1.739 (+5,7 %),

- absolventů škol, učilišť a mladistvých - jejich průměrný měsíční evidenční stav se v roce 2002 oproti předchozímu roku zvýšil o 1.154 a MS kraj v počtu nezaměstnaných mladých lidí zaujímá v rámci republiky stále absolutně nejvyšší příčku,
- matek pečujících o malé děti, které zpravidla mohou pracovat jen na ranní směny.

Vzhledem k přetrvávajícímu nedostatečnému počtu pracovních příležitostí, kterých je však pro rizikové skupiny uchazečů ještě podstatně méně, přecházejí většinou tyto osoby mezi dlouhodobě nezaměstnané.

Negativně bude dále působit věková struktura uchazečů - podíl občanů starších 40 let na celkové moravskoslezské nezaměstnanosti koncem prosince 2002 oproti stejnému období předchozího roku stoupl o 1,0 procentní bod a nyní činí již 41,2 %. Zároveň dochází ke značné kumulaci handicapů omezujících vstup ohrožených skupin obyvatelstva na trh práce.

6. Dvě varianty dalšího možného vývoje nezaměstnanosti

Nezaměstnanost v MS kraji v poslední době prudce akceleruje a současný stav na trhu práce je velice vážný. Předchozí mírné pozitivní změny z roku 2001 během roku 2002 nepokračovaly a byly jen dočasné. Ani prognóza dalšího vývoje není příznivá.

Tabulka IX/5 - Předpokládaný vývoj nezaměstnanosti v MS kraji v roce 2003

očekávaný stav k	lepší vývoj		horší vývoj	
	počet evidovaných uchazečů o zaměstnání	míra nezaměstnanosti v %	počet evidovaných uchazečů o zaměstnání	míra nezaměstnanosti v %
30.6.2003	99 200	15,6	102 800	16,1
31.12.2003	103 500	16,2	108 700	17,0

Situace na nabídkové straně moravskoslezského trhu práce se v následujícím období nezlepší a očekáváme, že intenzita vzestupu nezaměstnanosti bude v roce 2003 v meziročním srovnání přibližně stejná; v lepším případě se pouze poněkud zmenší.

Po výrazném lednovém nárůstu a únorové stagnaci by nezaměstnanost od března mohla v souvislosti se zahájením sezónních prací začít mírně klesat. S ukončením školního roku se však počet evidovaných uchazečů o zaměstnání, zejména absolventů škol a učilišť, opět zvýší a vzestupná tendence potrvá až do srpna, případně do září. V dalších dvou měsících by se růst nezaměstnanosti mohl dočasně zpomalit až zastavit, řady lidí hledající zaměstnání znovu rozšíří příchod zimního období.

Na základě průběžně prováděného monitoringu rozhodujících moravskoslezských zaměstnavatelů se stavem 25 a více osob, kteří v prvním pololetí roku 2003 předpokládají celkový pokles svých stavů cca o 2.260 (-0,7 %) osob, s ohledem na nepříznivý trend v drobném podnikání, pokračující restrukturalizaci hutnictví a strojírenství a z důvodu, že v současné době neexistují signály a nejsou známy žádné informace o příchodu investorů, kteří by mohli ve větším rozsahu oživit tvorbu nových pracovních míst a významněji zvýšit jejich minimální a naprosto nedostatečný počet, nelze v letošním roce v MS kraji s meziročním snížením nezaměstnanosti v žádném případě počítat. Stav registrovaných osob bez práce bude patrně ve všech měsících roku 2003 v meziročním srovnání naopak vždy znatelně vyšší.

Míra nezaměstnanosti se bude koncem prvního pololetí 2003 zřejmě pohybovat:

- mezi 15,6 % při lepším vývoji,
- až 16,1 % při horší variantě,

což představuje 99.200 - 102.800 lidí hledajících zaměstnání, to je cca o 6.040, respektive o 9.640 osob více než ve stejném období předchozího roku.

V závěru roku 2003 by se stav uchazečů o zaměstnání mohl ještě podstatně zvýšit, a to přibližně na 103.500 osob. Pokud však nebude ukončování sezónních prací alespoň částečně kompenzováno tvorbou dalších nových pracovních míst a celkový vývoj na trhu práce bude ještě horší, mohla by se naplnit pesimistická varianta prognózy. V takovém případě by se nezaměstnanost v MS kraji blížila již ke stodesetitisícové hranici a míra nezaměstnanosti by se pohybovala okolo 17,0 %.

Velkým otazníkem ovšem zůstává, jaký dopad bude mít na globalizovanou světovou ekonomiku, hospodářský vývoj v Evropě, v ČR i v našem kraji válečný konflikt v Iráku a současná celosvětová politická krize.

X. PŘÍLOHY – JEDNOTLIVÉ OKRESY MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

Základní stručná charakteristika, přehled vybraných hlavních ukazatelů zaměstnanosti, nezaměstnanosti, výsledky úřadů práce v oblasti politiky zaměstnanosti, prognóza vývoje nezaměstnanosti na další období

Okres Bruntál

1. Celková charakteristika okresu

Rozloha: 1.659 km²
 Počet obyvatel: 105.816
 Hustota osídlení: 64 obyvatel/km²
 Charakter: průmyslově zemědělská oblast, třetí největší okres ČR, 85 % rozlohy leží v nadmořské výšce 400-800 m

Silné stránky okresu (specifika, která nejsou obsažena v krajské analýze)

- Segmenty kvalitního životního prostředí (CHKO Jeseníky), turisticky přitažlivé horské scenérie.
- Výrazné využití hospodářských funkcí lesa a následné zpracování dřevní hmoty.
- Víceodvětvová struktura průmyslové výroby.
- Hraniční přechod s Polskou republikou na neomezenou tonáž: Vysoká, Bartultovice - Trzebina, Prudnik.

Slabé stránky okresu (specifika, která nejsou obsažena v krajské analýze)

- Periferní poloha okresu v rámci ČR.
- Horský charakter větší části okresu - velké nároky na údržbu dopravní sítě, zhoršená dostupnost v zimním období.
- Jedny z nejnižších mzdových úrovní v rámci ČR.

2. Zaměstnanost

ukazatel (celkový počet)	stav k 31.12. 2001	stav k 30.6. 2002	stav k 31.12. 2002	meziroční rozdíl absolutně	index 2002/2001 v %
zaměstnavatelé se stavem 25 a více osob	253	260	249	-4	98,4
zaměstnavatelé se stavem do 24 osob	1 770	1 750	1 726	-44	97,5
zaměstnanci u firem se stavem 25 a více osob	23 638	24 217	23 026	-612	97,4
zaměstnanci u firem se stavem do 24 osob	8 185	8 393	8 065	-120	98,5
OSVČ (vykonávající činnost)	8 013	8 143	8 123	110	101,4

3. Evidovaná nezaměstnanost a volná pracovní místa

ukazatel (celkový počet)	stav k 31.12. 2001	stav k 30.6. 2002	stav k 31.12. 2002	meziroční rozdíl absolutně	index 2002/2001 v %
evidování uchazeči o zaměstnání	8 622	7 879	9 193	571	106,6
z toho					
- ženy	4 232	3 930	4 399	167	103,9
- občané se změněnou pracovní schopností	1 512	1 555	1 610	98	106,5
- absolventi škol, učilišť a mladiství	844	645	773	-71	91,6
uchazeči evidovaní déle než 6 měsíců	4 985	5 256	5 679	694	113,9
uchazeči evidovaní déle než 12 měsíců	3 583	3 486	4 036	453	112,6
průměrná délka evidence evidovaných uchazečů (ve dnech)	497	573	557	60	112,1
průměrná délka evidence vyřazených uchazečů (ve dnech)	246	268	245	-1	99,6
uchazeči do 19 let věku	604	428	532	-72	88,1
uchazeči ve věku 50 let a starší	1 535	1 640	1 938	403	126,3
uchazeči bez vzdělání, s neúplným základním a se základním vzděláním	3 069	2 922	3 267	198	106,5
míra nezaměstnanosti (v %)	16,5	14,7	16,7	0,2	101,2
volná pracovní místa	253	277	208	-45	82,2
měsíční průměr volných pracovních míst v roce	261	254	252	-9	96,6
uchazeči připadající na 1 volné pracovní místo	34,1	28,4	44,2	10,1	129,6
měsíční průměr uchazečů připadajících na 1 VPM v roce	30,2	33,2	33,7	3,5	111,6

4. Tok nezaměstnanosti

<i>ukazatel (celkový počet)</i>	<i>stav k 31.12. 2001</i>	<i>stav k 30.6. 2002</i>	<i>stav k 31.12. 2002</i>	<i>meziroční rozdíl absolutně</i>	<i>index 2002/2001 v %</i>
měsíční průměr evidenčního stavu uchazečů v roce	7 883	8 434	8 493	610	107,7
uchazeči nově evidovaní v roce	9 715	4 487	9 639	-76	99,2
měsíční průměr nově evidovaných uchazečů v roce	810	748	803	-7	99,1
uchazeči vyřazení z evidence v roce	9 357	5 230	9 068	-289	96,9
z toho - umístění (ÚP + jinak)	7 357	4 208	7 135	-222	97,0
měsíční průměr uchazečů vyřazených z evidence v roce	780	872	756	-24	96,9
z toho - umístění (ÚP + jinak)	613	701	595	-18	97,1

5. Charakteristika mikroregionů (stav k 31.12.2002)

<i>název mikroregionu</i>	<i>počet obyvatel</i>	<i>EO</i>	<i>počet uchazečů</i>	<i>Mnz v %</i>
Osoblažsko	3 150	1 433	460	32,1
Moravskobrounsko	6 490	3 215	726	22,6
Albrechticko	8 558	4 026	777	19,3
Bruntálsko	29 058	14 760	2 679	18,2
Vrbensko	8 564	4 347	745	17,1
Rýmařovsko	18 147	9 047	1 521	16,8
Krnovsko	31 849	15 349	2 285	14,9

6. Aktivní politika zaměstnanosti

<i>ukazatel (celkový počet)</i>	<i>stav k 31.12. 2001</i>	<i>stav k 30.6. 2002</i>	<i>stav k 31.12. 2002</i>	<i>meziroční rozdíl absolutně</i>	<i>index 2002/2001 v %</i>
pracovní místa vytvořená s finančním příspěvkem ÚP	1 068	563	771	-297	72,2
z toho - společensky účelná pracovní místa vytvořená zaměstnavateli	466	197	322	-144	69,1
- společensky účelná pracovní místa vytvořená uchazeči o zaměstnání - samostatná výdělečná činnost	28	14	29	1	103,6
- místa v rámci veřejně prospěšných prací	431	324	327	-104	75,9
- místa pro zabezpečení odborné praxe absolventů škol a získání kvalifikace mladistvých	109	25	68	-41	62,4
- místa pro občany se ZPS vytvořená zaměstnavateli v chráněných dílnách a pracovištích	34	3	25	-9	73,5
zahájené rekvalifikační kurzy	211	134	273	62	129,4
uchazeči zařazení do rekvalifikace	793	451	863	70	108,8
z toho do rekvalifikací - stáží	44	42	120	76	272,7
zaměstnanci, které jejich zaměstnavatelé rekvalifikovali s finančním příspěvkem ÚP	47	47	50	3	106,4

7. Ekonomika

<i>ukazatel (tis. Kč)</i>	<i>stav k 31.12. 2001</i>	<i>stav k 30.6. 2002</i>	<i>stav k 31.12. 2002</i>	<i>meziroční rozdíl absolutně</i>	<i>index 2002/2001 v %</i>
náklady na politiku zaměstnanosti celkem	142 010	65 681	134 247	-7 763	94,5
z toho na - aktivní politiku zaměstnanosti	65 009	19 404	46 487	-18 522	71,5
- pasivní politiku zaměstnanosti	77 001	46 277	87 760	10 759	114,0

8. Prognóza vývoje nezaměstnanosti na rok 2003

<i>očekávaný stav k</i>	<i>lepší vývoj</i>		<i>horší vývoj</i>	
	<i>počet evidovaných uchazečů o zaměstnání</i>	<i>míra nezaměstnanosti v %</i>	<i>počet evidovaných uchazečů o zaměstnání</i>	<i>míra nezaměstnanosti v %</i>
30.6.2003	8 300	15,1	8 700	15,9
31.12.2003	9 500	17,3	10 000	18,2

Okres Frýdek-Místek

1. Celková charakteristika okresu

Rozloha: 1.273 km²
 Počet obyvatel: 226.612
 Hustota osídlení: 178 obyvatel/km²
 Charakter: průmyslově zemědělská oblast, největší rekreační území ostravské aglomerace, téměř jednu polovinu rozlohy představuje lesní půdní fond

Silné stránky okresu (specifika, která nejsou obsažena v krajské analýze)

- Příhraniční poloha s Polskem a Slovenskem.
- Mladší věková struktura obyvatelstva ve srovnání s průměrem v ČR.
- Dlouhodobá tradice v řadě průmyslových odvětví.
- Kulturní a přírodní potenciál.
- Dostatek kvalitních vodních zdrojů.

Slabé stránky okresu (specifika, která nejsou obsažena v krajské analýze)

- Velká vzdálenost od ostatních regionů ČR a EU, nejvýchodnější okres ČR.
- Omezené možnosti hospodaření v CHKO Beskydy a v pásmech hygienické ochrany vod.
- Nedostatečně rozvinutá infrastruktura pro cestovní ruch, nízká kvalita poskytovaných služeb.

2. Zaměstnanost

ukazatel (celkový počet)	stav k 31.12. 2001	stav k 30.6. 2002	stav k 31.12. 2002	meziroční rozdíl absolutně	index 2002/2001 v %
zaměstnavatelé se stavem 25 a více osob	319	303	303	-16	95,0
zaměstnavatelé se stavem do 24 osob	4 106	4 140	4 124	18	100,4
zaměstnanci u firem se stavem 25 a více osob	45 960	44 609	44 325	-1 635	96,4
zaměstnanci u firem se stavem do 24 osob	18 213	18 486	18 301	88	100,5
OSVČ (vykonávající činnost)	15 388	15 989	16 091	703	104,6

3. Evidovaná nezaměstnanost a volná pracovní místa

ukazatel (celkový počet)	stav k 31.12. 2001	stav k 30.6. 2002	stav k 31.12. 2002	meziroční rozdíl absolutně	index 2002/2001 v %
evidovaní uchazeči o zaměstnání	14 629	14 681	16 023	1 394	109,5
z toho					
- ženy	6 825	6 960	7 646	821	112,0
- občané se změněnou pracovní schopností	2 169	2 251	2 434	265	112,2
- absolventi škol, učilišť a mladiství	2 009	2 071	1 845	-164	91,8
uchazeči evidovaní déle než 6 měsíců	8 851	9 082	10 102	1 251	114,1
uchazeči evidovaní déle než 12 měsíců	5 726	5 836	6 389	663	111,6
průměrná délka evidence evidovaných uchazečů (ve dnech)	456	475	487	31	106,8
průměrná délka evidence vyřazených uchazečů (ve dnech)	283	306	285	2	100,7
uchazeči do 19 let věku	1 136	1 123	1 101	-35	96,9
uchazeči ve věku 50 let a starší	2 768	3 038	3 527	759	127,4
uchazeči bez vzdělání, s neúplným základním a se základním vzděláním	3 205	3 281	3 536	331	110,3
míra nezaměstnanosti (v %)	13,8	13,6	14,4	0,6	104,3
volná pracovní místa	437	496	490	53	112,1
měsíční průměr volných pracovních míst v roce	496	452	476	-20	96,0
uchazeči připadající na 1 volné pracovní místo	33,5	29,6	32,7	-0,8	97,6
měsíční průměr uchazečů připadajících na 1 VPM v roce	29,4	32,8	31,8	2,4	108,2

4. Tok nezaměstnanosti

<i>ukazatel (celkový počet)</i>	<i>stav k 31.12. 2001</i>	<i>stav k 30.6. 2002</i>	<i>stav k 31.12. 2002</i>	<i>meziroční rozdíl absolutně</i>	<i>index 2002/2001 v %</i>
měsíční průměr evidenčního stavu uchazečů v roce	14 559	14 735	15 128	569	103,9
uchazeči nově evidovaní v roce	16 432	7 940	16 433	1	100,0
měsíční průměr nově evidovaných uchazečů v roce	1 369	1 323	1 369	0	100,0
uchazeči vyřazení z evidence v roce	16 842	7 888	15 039	-1 803	89,3
z toho - umístění (ÚP + jinak)	12 472	5 930	11 125	-1 347	89,2
měsíční průměr uchazečů vyřazených z evidence v roce	1 404	1 315	1 253	-151	89,2
z toho - umístění (ÚP + jinak)	1 039	988	927	-112	89,2

5. Charakteristika mikroregionů (stav k 31.12.2002)

<i>název mikroregionu</i>	<i>počet obyvatel</i>	<i>EO</i>	<i>počet uchazečů</i>	<i>Mnz v %</i>
Třinecko	80 837	37 436	5 648	15,1
Frýdecko-Místeko	124 694	60 567	8 985	14,8
Frýdlantsko	22 061	10 529	1 390	13,2

6. Aktivní politika zaměstnanosti

<i>ukazatel (celkový počet)</i>	<i>stav k 31.12. 2001</i>	<i>stav k 30.6. 2002</i>	<i>stav k 31.12. 2002</i>	<i>meziroční rozdíl absolutně</i>	<i>index 2002/2001 v %</i>
pracovní místa vytvořená s finančním příspěvkem ÚP	1 546	511	771	-775	49,9
z toho - společensky účelná pracovní místa vytvořená zaměstnavateli	551	147	216	-335	39,2
- společensky účelná pracovní místa vytvořená uchazeči o zaměstnání - samostatná výdělečná činnost	74	15	37	-37	50,0
- místa v rámci veřejně prospěšných prací	571	212	301	-270	52,7
- místa pro zabezpečení odborné praxe absolventů škol a získání kvalifikace mladistvých	346	137	217	-129	62,7
- místa pro občany se ZPS vytvořená zaměstnavateli v chráněných dílnách a pracovištích	4	0	0	-4	0,0
zahájené rekvalifikační kurzy	470	237	433	-37	92,1
uchazeči zařazení do rekvalifikace	1 970	1 075	2 128	158	108,0
z toho do rekvalifikací - stáží	0	8	23	23	-
zaměstnanci, které jejich zaměstnavatelé rekvalifikovali s finančním příspěvkem ÚP	65	46	94	29	144,6

7. Ekonomika

<i>ukazatel (tis. Kč)</i>	<i>stav k 31.12. 2001</i>	<i>stav k 30.6. 2002</i>	<i>stav k 31.12. 2002</i>	<i>meziroční rozdíl absolutně</i>	<i>index 2002/2001 v %</i>
náklady na politiku zaměstnanosti celkem	248 564	117 629	244 883	-3 681	98,5
z toho na - aktivní politiku zaměstnanosti	101 429	41 320	81 834	-19 595	80,7
- pasivní politiku zaměstnanosti	147 135	76 309	163 049	15 914	110,8

8. Prognóza vývoje nezaměstnanosti na rok 2003

<i>očekávaný stav k</i>	<i>lepší vývoj</i>		<i>horší vývoj</i>	
	<i>počet evidovaných uchazečů o zaměstnání</i>	<i>míra nezaměstnanosti v %</i>	<i>počet evidovaných uchazečů o zaměstnání</i>	<i>míra nezaměstnanosti v %</i>
30.6.2003	16 100	14,4	17 200	15,4
31.12.2003	16 700	14,9	17 800	15,9

Okres Karviná

1. Celková charakteristika okresu

Rozloha: 347 km²
 Počet obyvatel: 278.197
 Hustota osídlení: 801 obyvatel/km²
 Charakter: dominantní postavení zaujímá i po rozsáhlé restrukturalizaci stále průmysl; dobývání uhlí, hutní a strojírenská výroba zaměstnává stále nejvíce osob

Silné stránky okresu (specifika, která nejsou obsažena v krajské analýze)

- Příhraniční poloha s Polskem.
- Místní dostupné zdroje energie.
- Blízkost pohoří Beskyd, Těrlická přehrada, lázně Darkov.
- Rozvětvená dopravní síť.

Slabé stránky okresu (specifika, která nejsou obsažena v krajské analýze)

- Oproti průměru v republice výrazně vyšší nemocnost, úrazovost a úmrtnost.
- Existence ploch zdevastovaných poddolováním.
- Nedostačující kapacity hraničních přechodů.

Silné a slabé stránky okresu většinou kopírují krajská pozitiva a negativa.

2. Zaměstnanost

<i>ukazatel (celkový počet)</i>	<i>stav k 31.12. 2001</i>	<i>stav k 30.6. 2002</i>	<i>stav k 31.12. 2002</i>	<i>meziroční rozdíl absolutně</i>	<i>index 2002/2001 v %</i>
zaměstnavatelé se stavem 25 a více osob	383	399	402	19	105,0
zaměstnavatelé se stavem do 24 osob	4 016	4 082	4 049	33	100,8
zaměstnanci u firem se stavem 25 a více osob	65 575	65 588	65 032	-543	99,2
zaměstnanci u firem se stavem do 24 osob	18 692	18 403	18 000	-692	96,3
OSVČ (vykonávající činnost)	14 249	14 472	14 532	283	102,0

3. Evidovaná nezaměstnanost a volná pracovní místa

<i>ukazatel (celkový počet)</i>	<i>stav k 31.12. 2001</i>	<i>stav k 30.6. 2002</i>	<i>stav k 31.12. 2002</i>	<i>meziroční rozdíl absolutně</i>	<i>index 2002/2001 v %</i>
evidovaní uchazeči o zaměstnání	25 225	25 264	26 507	1 282	105,1
z toho - ženy	12 328	12 269	12 653	325	102,6
- občané se změněnou pracovní schopností	2 824	2 897	2 975	151	105,3
- absolventi škol, učilišť a mladiství	4 137	4 291	4 769	632	115,3
uchazeči evidovaní déle než 6 měsíců	18 089	18 095	19 137	1 048	105,8
uchazeči evidovaní déle než 12 měsíců	13 521	13 470	14 239	718	105,3
průměrná délka evidence evidovaných uchazečů (ve dnech)	658	688	712	54	108,2
průměrná délka evidence vyřazených uchazečů (ve dnech)	338	397	361	23	106,8
uchazeči do 19 let věku	1 929	1 888	2 022	93	104,8
uchazeči ve věku 50 let a starší	3 969	4 324	4 716	747	118,8
uchazeči bez vzdělání, s neúplným základním a se základním vzděláním	8 807	8 804	9 127	320	103,6
míra nezaměstnanosti (v %)	18,0	18,5	19,6	1,6	108,9
volná pracovní místa	515	466	248	-267	48,2
měsíční průměr volných pracovních míst v roce	544	716	540	-4	99,3
uchazeči připadající na 1 volné pracovní místo	49,0	54,2	106,9	57,9	218,2
měsíční průměr uchazečů připadajících na 1 VPM v roce	46,0	35,4	47,7	1,7	103,7

4. Tok nezaměstnanosti

<i>ukazatel (celkový počet)</i>	<i>stav k 31.12. 2001</i>	<i>stav k 30.6. 2002</i>	<i>stav k 31.12. 2002</i>	<i>meziroční rozdíl absolutně</i>	<i>index 2002/2001 v %</i>
měsíční průměr evidenčního stavu uchazečů v roce	25 037	25 355	25 752	715	102,9
uchazeči nově evidovaní v roce	20 344	9 714	20 082	-262	98,7
měsíční průměr nově evidovaných uchazečů v roce	1 695	1 619	1 674	-21	98,8
uchazeči vyřazení z evidence v roce	20 302	9 675	18 800	-1 502	92,6
z toho - umístění (ÚP + jinak)	14 191	6 892	13 385	-806	94,3
měsíční průměr uchazečů vyřazených z evidence v roce	1 692	1 613	1 567	-125	92,6
z toho - umístění (ÚP + jinak)	1 183	1 149	1 115	-68	94,3

5. Charakteristika mikroregionů (stav k 31.12.2002)

<i>název mikroregionu</i>	<i>počet obyvatel</i>	<i>EO</i>	<i>počet uchazečů</i>	<i>Mnz v %</i>
Orlovsko	48 096	23 251	5 061	21,8
Karvinsko	74 808	35 631	7 719	21,7
Československo	27 351	13 331	2 593	19,5
Havířovsko	98 012	45 981	8 465	18,4
Bohumínsko	29 930	14 605	2 669	18,3

6. Aktivní politika zaměstnanosti

<i>ukazatel (celkový počet)</i>	<i>stav k 31.12. 2001</i>	<i>stav k 30.6. 2002</i>	<i>stav k 31.12. 2002</i>	<i>meziroční rozdíl absolutně</i>	<i>index 2002/2001 v %</i>
pracovní místa vytvořená s finančním příspěvkem ÚP	1 902	904	1 606	-296	84,4
z toho - společensky účelná pracovní místa vytvořená zaměstnavateli	932	396	627	-305	67,3
- společensky účelná pracovní místa vytvořená uchazeči o zaměstnání - samostatná výdělečná činnost	54	44	63	9	116,7
- místa v rámci veřejně prospěšných prací	309	244	283	-26	91,6
- místa pro zabezpečení odborné praxe absolventů škol a získání kvalifikace mladistvých	597	220	631	34	105,7
- místa pro občany se ZPS vytvořená zaměstnavateli v chráněných dílnách a pracovištích	10	0	2	-8	20,0
zahájené rekvalifikační kurzy	336	155	281	-55	83,6
uchazeči zařazení do rekvalifikace	2 011	973	1 832	-179	91,1
z toho do rekvalifikací - stáží	0	0	0	0	0
zaměstnanci, které jejich zaměstnavatelé rekvalifikovali s finančním příspěvkem ÚP	133	111	169	36	127,1

7. Ekonomika

<i>ukazatel (tis. Kč)</i>	<i>stav k 31.12. 2001</i>	<i>stav k 30.6. 2002</i>	<i>stav k 31.12. 2002</i>	<i>meziroční rozdíl absolutně</i>	<i>index 2002/2001 v %</i>
náklady na politiku zaměstnanosti celkem	286 308	130 496	283 233	-3 075	98,9
z toho na - aktivní politiku zaměstnanosti	109 630	41 445	97 174	-12 456	88,6
- pasivní politiku zaměstnanosti	176 678	89 051	186 059	9 381	105,3

8. Prognóza vývoje nezaměstnanosti na rok 2003

<i>očekávaný stav k</i>	<i>lepší vývoj</i>		<i>horší vývoj</i>	
	<i>počet evidovaných uchazečů o zaměstnání</i>	<i>míra nezaměstnanosti v %</i>	<i>počet evidovaných uchazečů o zaměstnání.</i>	<i>míra nezaměstnanosti v %</i>
30.6.2003	26 500	19,7	27 500	20,4
31.12.2003	27 500	20,4	28 000	20,8

Okres Nový Jičín

1. Celková charakteristika okresu

Rozloha: 918 km²
 Počet obyvatel: 159.925
 Hustota osídlení: 175 obyvatel/km²
 Charakter: průmyslově zemědělská oblast, převažuje strojírenství, dále je významný elektrotechnický a textilní průmysl

Silné stránky okresu (specifika, která nejsou obsažena v krajské analýze)

- Mezinárodní letiště Mošnov, v jeho blízkosti velké prostorové možnosti pro rozvoj podnikání.
- Zvyšující se vlastnický podíl zahraničních firem v mnoha místních podnicích.
- Nadprůměrná různorodost turistických zajímavostí.

Slabé stránky okresu (specifika, která nejsou obsažena v krajské analýze)

- Územně nevyvážená a nerovnoměrná nabídka pracovních příležitostí (špatná situace v oblasti Oderska, Fulnecka a Bílovecku).
- Stále přetrvávající koncentrace zaměstnanosti obyvatel okresu do několika velkých zaměstnavatelských organizací a zároveň koncentrace sídelní struktury do velkého počtu měst.

2. Zaměstnanost

<i>ukazatel (celkový počet)</i>	<i>stav k 31.12. 2001</i>	<i>stav k 30.6. 2002</i>	<i>stav k 31.12. 2002</i>	<i>meziroční rozdíl absolutně</i>	<i>index 2002/2001 v %</i>
zaměstnavatelé se stavem 25 a více osob	235	258	256	21	108,9
zaměstnavatelé se stavem do 24 osob	2 605	2 655	2 638	33	101,3
zaměstnanci u firem se stavem 25 a více osob	36 344	36 966	36 639	295	100,8
zaměstnanci u firem se stavem do 24 osob	12 182	11 512	11 497	-685	94,4
OSVČ (vykonávající činnost)	11 671	12 163	12 092	421	103,6

3. Evidovaná nezaměstnanost a volná pracovní místa

<i>ukazatel (celkový počet)</i>	<i>stav k 31.12. 2001</i>	<i>stav k 30.6. 2002</i>	<i>stav k 31.12. 2002</i>	<i>meziroční rozdíl absolutně</i>	<i>index 2002/2001 v %</i>
evidování uchazeči o zaměstnání	10 013	9 582	10 825	812	108,1
z toho					
- ženy	4 786	4 704	5 134	348	107,3
- občané se změněnou pracovní schopností	1 316	1 286	1 321	5	100,4
- absolventi škol, učilišť a mladiství	1 400	1 396	1 225	-175	87,5
uchazeči evidovaní déle než 6 měsíců	6 176	6 206	6 489	313	105,1
uchazeči evidovaní déle než 12 měsíců	4 380	4 177	4 435	55	101,3
průměrná délka evidence evidovaných uchazečů (ve dnech)	526	565	540	14	102,7
průměrná délka evidence vyřazených uchazečů (ve dnech)	277	282	286	9	103,2
uchazeči do 19 let věku	717	574	826	109	115,2
uchazeči ve věku 50 let a starší	1 788	1 845	2 101	313	117,5
uchazeči bez vzdělání, s neúplným základním a se základním vzděláním	2 926	2 841	3 076	150	105,1
míra nezaměstnanosti (v %)	12,8	12,1	13,4	0,6	104,7
volná pracovní místa	351	485	372	21	106,0
měsíční průměr volných pracovních míst v roce	424	457	458	34	108,0
uchazeči připadající na 1 volné pracovní místo	28,5	19,8	29,1	0,6	102,1
měsíční průměr uchazečů připadajících na 1 VPM v roce	23,3	22,0	22,1	-1,2	94,8

4. Tok nezaměstnanosti

<i>ukazatel (celkový počet)</i>	<i>stav k 31.12. 2001</i>	<i>stav k 30.6. 2002</i>	<i>stav k 31.12. 2002</i>	<i>meziroční rozdíl absolutně</i>	<i>index 2002/2001 v %</i>
měsíční průměr evidenčního stavu uchazečů v roce	9 861	10 054	10 108	247	102,5
uchazeči nově evidovaní v roce	11 268	5 580	11 789	521	104,6
měsíční průměr nově evidovaných uchazečů v roce	939	930	982	43	104,6
uchazeči vyřazení z evidence v roce	11 447	6 011	10 977	-470	95,9
z toho - umístění (ÚP + jinak)	7 660	4 098	7 387	-273	96,4
měsíční průměr uchazečů vyřazených z evidence v roce	954	1 002	915	-39	95,9
z toho - umístění (ÚP + jinak)	638	683	616	-22	96,6

5. Charakteristika mikroregionů (stav k 31.12.2002)

<i>název mikroregionu</i>	<i>počet obyvatel</i>	<i>EO</i>	<i>počet uchazečů</i>	<i>Mnz v %</i>
Fulnek	7 817	3 726	656	17,6
Odry	15 818	7 666	1 319	17,2
Bílovec	32 645	15 822	2 454	15,5
Nový Jičín	56 620	27 942	3 677	13,2
Kopřivnice	28 843	14 308	1 746	12,2
Frenštát	18 900	8 939	973	10,9

6. Aktivní politika zaměstnanosti

<i>ukazatel (celkový počet)</i>	<i>stav k 31.12. 2001</i>	<i>stav k 30.6. 2002</i>	<i>stav k 31.12. 2002</i>	<i>meziroční rozdíl absolutně</i>	<i>index 2002/2001 v %</i>
pracovní místa vytvořená s finančním příspěvkem ÚP	973	592	804	-169	82,6
z toho - společensky účelná pracovní místa vytvořená zaměstnavateli	232	55	118	-114	50,9
- společensky účelná pracovní místa vytvořená uchazeči o zaměstnání - samostatná výdělečná činnost	42	20	33	-9	78,6
- místa v rámci veřejně prospěšných prací	474	432	451	-23	95,1
- místa pro zabezpečení odborné praxe absolventů škol a získání kvalifikace mladistvých	200	82	193	-7	96,5
- místa pro občany se ZPS vytvořená zaměstnavateli v chráněných dílnách a pracovištích	25	3	9	-16	36,0
zahájené rekvalifikační kurzy	359	200	419	60	116,7
uchazeči zařazení do rekvalifikace	1 184	592	1 220	36	103,0
z toho do rekvalifikací - stáží	46	49	161	115	350,0
zaměstnanci, které jejich zaměstnavatelé rekvalifikovali s finančním příspěvkem ÚP	8	5	5	-3	62,5

7. Ekonomika

<i>ukazatel (tis. Kč)</i>	<i>stav k 31.12. 2001</i>	<i>stav k 30.6. 2002</i>	<i>stav k 31.12. 2002</i>	<i>meziroční rozdíl absolutně</i>	<i>index 2002/2001 v %</i>
náklady na politiku zaměstnanosti celkem	149 939	74 346	154 893	4 954	103,3
z toho na - aktivní politiku zaměstnanosti	55 599	20 069	46 884	-8 715	84,3
- pasivní politiku zaměstnanosti	94 340	54 277	108 009	13 669	114,5

8. Prognóza vývoje nezaměstnanosti na rok 2003

<i>očekávaný stav k</i>	<i>lepší vývoj</i>		<i>horší vývoj</i>	
	<i>počet evidovaných uchazečů o zaměstnání</i>	<i>míra nezaměstnanosti v %</i>	<i>počet evidovaných uchazečů o zaměstnání</i>	<i>míra nezaměstnanosti v %</i>
30.6.2003	11 400	14,2	12 900	16,0
31.12.2003	11 900	14,8	12 900	16,0

Okres Opava

1. Celková charakteristika okresu

Rozloha:	1.143 km ²
Počet obyvatel:	181.168
Hustota osídlení:	159 obyvatel/km ²
Charakter:	průmyslově zemědělská oblast, v rámci kraje nejvýraznější zastoupení venkovského osídlení, největší podíl zaměstnanosti v zemědělství

Silné stránky okresu (specifika, která nejsou obsažena v krajské analýze)

- Disponibilní pracovní síla, úroveň její kvalifikace a motivace, zejména ve střední a východní části okresu.
- Řada firem v zahraničním vlastnictví se stabilní zaměstnaností, kvalitním sociálním programem, péčí o rozvoj zaměstnanců a vyššími mzdami.

Slabé stránky okresu (specifika, která nejsou obsažena v krajské analýze)

- Nezáměr dalších větších investorů o podnikání v okrese, způsobený kromě objektivních důvodů (dopravní dostupnost) i malou aktivitou obcí a měst v této oblasti nebo nedostatečným výsledkem takových aktivit.
- Výrazné sociodemografické a ekonomické rozdíly mezi jednotlivými částmi okresu.

2. Zaměstnanost

<i>ukazatel (celkový počet)</i>	<i>stav k 31.12. 2001</i>	<i>stav k 30.6. 2002</i>	<i>stav k 31.12. 2002</i>	<i>meziroční rozdíl absolutně</i>	<i>index 2002/2001 v %</i>
zaměstnavatelé se stavem 25 a více osob	326	326	319	-7	97,9
zaměstnavatelé se stavem do 24 osob	3 157	3 190	3 201	44	101,4
zaměstnanci u firem se stavem 25 a více osob	37 927	38 121	37 501	-426	98,9
zaměstnanci u firem se stavem do 24 osob	15 646	15 978	16 104	458	102,9
OSVČ (vykonávající činnost)	14 509	14 629	14 736	227	101,6

3. Evidovaná nezaměstnanost a volná pracovní místa

<i>ukazatel (celkový počet)</i>	<i>stav k 31.12. 2001</i>	<i>stav k 30.6. 2002</i>	<i>stav k 31.12. 2002</i>	<i>meziroční rozdíl absolutně</i>	<i>index 2002/2001 v %</i>
evidovaní uchazeči o zaměstnání	10 149	9 819	10 859	710	107,0
z toho					
- ženy	4 904	4 797	5 147	243	105,0
- občané se změněnou pracovní schopností	1 268	1 279	1 307	39	103,1
- absolventi škol, učilišť a mladiství	1 832	1 886	1 471	-361	80,3
uchazeči evidovaní déle než 6 měsíců	5 862	6 151	6 402	540	109,2
uchazeči evidovaní déle než 12 měsíců	3 799	3 970	4 339	540	114,2
průměrná délka evidence evidovaných uchazečů (ve dnech)	465	514	510	45	109,7
průměrná délka evidence vyřazených uchazečů (ve dnech)	237	255	262	25	110,5
uchazeči do 19 let věku	878	690	862	-16	98,2
uchazeči ve věku 50 let a starší	1 656	1 776	1 905	249	115,0
uchazeči bez vzdělání, s neúplným základním a se základním vzděláním	2 824	2 779	2 924	100	103,5
míra nezaměstnanosti (v %)	11,3	10,7	11,7	0,4	103,5
volná pracovní místa	297	293	320	23	107,7
měsíční průměr volných pracovních míst v roce	383	310	333	-50	86,9
uchazeči připadající na 1 volné pracovní místo	34,2	33,5	33,9	-0,3	99,1
měsíční průměr uchazečů připadajících na 1 VPM v roce	25,3	32,5	30,8	5,5	121,7

4. Tok nezaměstnanosti

<i>ukazatel (celkový počet)</i>	<i>stav k 31.12. 2001</i>	<i>stav k 30.6. 2002</i>	<i>stav k 31.12. 2002</i>	<i>meziroční rozdíl absolutně</i>	<i>index 2002/2001 v %</i>
měsíční průměr evidenčního stavu uchazečů v roce	9 691	10 074	10 262	571	105,9
uchazeči nově evidovaní v roce	12 616	5 732	12 213	-403	96,8
měsíční průměr nově evidovaných uchazečů v roce	1 051	955	1 018	-33	96,9
uchazeči vyřazení z evidence v roce	11 996	6 062	11 503	-493	95,9
z toho - umístění (ÚP + jinak)	9 240	4 933	8 941	-299	96,8
měsíční průměr uchazečů vyřazených z evidence v roce	1 000	1 010	959	-41	95,9
z toho - umístění (ÚP + jinak)	770	822	745	-25	96,8

5. Charakteristika mikroregionů (stav k 31.12.2002)

<i>název mikroregionu</i>	<i>počet obyvatel</i>	<i>EO</i>	<i>počet uchazečů</i>	<i>Mnz v %</i>
Vítkovsko	14 245	6 963	1 285	18,5
Hlučínsko	39 789	18 757	2 713	14,5
Opavsko	127 134	62 374	6 861	11,0

6. Aktivní politika zaměstnanosti

<i>ukazatel (celkový počet)</i>	<i>stav k 31.12. 2001</i>	<i>stav k 30.6. 2002</i>	<i>stav k 31.12. 2002</i>	<i>meziroční rozdíl absolutně</i>	<i>index 2002/2001 v %</i>
pracovní místa vytvořená s finančním příspěvkem ÚP	1 279	505	887	-392	69,4
z toho - společensky účelná pracovní místa vytvořená zaměstnavateli	561	198	364	-197	64,9
- společensky účelná pracovní místa vytvořená uchazeči o zaměstnání - samostatná výdělečná činnost	97	42	90	-7	92,8
- místa v rámci veřejně prospěšných prací	344	157	170	-174	49,4
- místa pro zabezpečení odborné praxe absolventů škol a získání kvalifikace mladistvých	250	102	246	-4	98,4
- místa pro občany se ZPS vytvořená zaměstnavateli v chráněných dílnách a pracovištích	27	6	17	-10	63,0
zahájené rekvalifikační kurzy	265	218	351	86	132,5
uchazeči zařazení do rekvalifikace	1 229	776	1 573	344	128,0
z toho do rekvalifikací - stáží	0	8	8	8	-
zaměstnanci, které jejich zaměstnavatelé rekvalifikovali s finančním příspěvkem ÚP	67	23	34	-33	50,7

7. Ekonomika

<i>ukazatel (tis. Kč)</i>	<i>stav k 31.12. 2001</i>	<i>stav k 30.6. 2002</i>	<i>stav k 31.12. 2002</i>	<i>meziroční rozdíl absolutně</i>	<i>index 2002/2001 v %</i>
náklady na politiku zaměstnanosti celkem	187 214	78 032	176 616	-10 598	94,3
z toho na - aktivní politiku zaměstnanosti	77 782	21 897	63 407	-14 375	81,5
- pasivní politiku zaměstnanosti	109 432	56 135	113 209	3 777	103,5

8. Prognóza vývoje nezaměstnanosti na rok 2003

<i>očekávaný stav k</i>	<i>lepší vývoj</i>		<i>horší vývoj</i>	
	<i>počet evidovaných uchazečů o zaměstnání</i>	<i>míra nezaměstnanosti v %</i>	<i>počet evidovaných uchazečů o zaměstnání</i>	<i>míra nezaměstnanosti v %</i>
30.6.2003	10 500	11,2	11 000	11,7
31.12.2003	11 300	12,0	11 800	12,6

Okres Ostrava

1. Celková charakteristika okresu

Rozloha: 214 km²
 Počet obyvatel: 315.442
 Hustota osídlení: 1.473 obyvatel/km²
 Charakter: přirozené centrum Moravskoslezského kraje, třetí největší město ČR, dominantní převaha hutnictví a těžkého strojírenství, dále výrazně zastoupen chemický průmysl, koksárenství, výroba elektrické energie

Silné stránky okresu (specifika, která nejsou obsažena v krajské analýze)

- Rozmanitost průmyslových odvětví, koncentrace velkého počtu zaměstnavatelů na relativně malém území.
- Hospodářská stabilita města je oceněna vysokým úvěrovým ratingem „A-/stabilní/A-2“, uděleným městu agenturou Standard & Poor's.
- Významný dopravní a komunikační uzel, důležité průmyslové centrum.
- Existence dvou univerzit a soukromé Vysoké školy podnikání, a.s.

Slabé stránky okresu (specifika, která nejsou obsažena v krajské analýze)

- Silné soustředění průmyslu na hutnictví a strojírenství.
- Vysoký podíl občanů se zdravotním postižením jako důsledek dlouholetého zaměstnání v těžkém průmyslu a jejich největší počet ze všech okresů ČR.
- Dlouhodobě největší počet nezaměstnaných z celé ČR.
- Největší podíl na počtu uvolňovaných zaměstnanců v rámci stále pokračující restrukturalizace ocelářství.

Silné a slabé stránky okresu většinou kopírují krajská pozitiva a negativa.

2. Zaměstnanost

ukazatel (celkový počet)	stav k 31.12. 2001	stav k 30.6. 2002	stav k 31.12. 2002	meziroční rozdíl absolutně	index 2002/2001 v %
zaměstnavatelé se stavem 25 a více osob	723	722	721	-2	99,7
zaměstnavatelé se stavem do 24 osob	6 819	6 779	6 722	-97	98,6
zaměstnanci u firem se stavem 25 a více osob	106 118	105 458	104 899	-1 219	98,9
zaměstnanci u firem se stavem do 24 osob	32 267	31 252	30 901	-1 366	95,8
OSVČ (vykonávající činnost)	24 733	24 913	24 975	242	101,0

3. Evidovaná nezaměstnanost a volná pracovní místa

ukazatel (celkový počet)	stav k 31.12. 2001	stav k 30.6. 2002	stav k 31.12. 2002	meziroční rozdíl absolutně	index 2002/2001 v %
evidovaní uchazeči o zaměstnání	25 588	25 938	27 807	2 219	108,7
z toho - ženy	12 260	12 569	13 409	1 149	109,4
- občané se změněnou pracovní schopností	2 884	2 966	3 009	125	104,3
- absolventi škol, učilišť a mladiství	3 036	3 054	3 430	394	113,0
uchazeči evidovaní déle než 6 měsíců	17 340	17 536	19 103	1 763	110,2
uchazeči evidovaní déle než 12 měsíců	12 563	12 836	13 731	1 168	109,3
průměrná délka evidence evidovaných uchazečů (ve dnech)	608	643	662	54	108,9
průměrná délka evidence vyřazených uchazečů (ve dnech)	290	311	309	19	106,6
uchazeči do 19 let věku	1 789	1 561	1 819	30	101,7
uchazeči ve věku 50 let a starší	4 333	4 762	5 154	821	118,9
uchazeči bez vzdělání, s neúplným základním a se základním vzděláním	9 573	9 724	10 213	640	106,7
míra nezaměstnanosti (v %)	16,2	16,1	17,2	1,0	106,2
volná pracovní místa	713	754	663	-50	93,0
měsíční průměr volných pracovních míst v roce	984	750	725	-259	73,7
uchazeči připadající na 1 volné pracovní místo	35,9	34,4	41,9	6,0	116,7
měsíční průměr uchazečů připadajících na 1 VPM v roce	26,3	34,7	36,8	10,5	139,9

4. Tok nezaměstnanosti

<i>ukazatel (celkový počet)</i>	<i>stav k 31.12. 2001</i>	<i>stav k 30.6. 2002</i>	<i>stav k 31.12. 2002</i>	<i>meziroční rozdíl absolutně</i>	<i>index 2002/2001 v %</i>
měsíční průměr evidenčního stavu uchazečů v roce	25 925	26 060	26 689	764	102,9
uchazeči nově evidovaní v roce	24 992	12 172	24 983	-9	100,0
měsíční průměr nově evidovaných uchazečů v roce	2 083	2 029	2 082	-1	100,0
uchazeči vyřazení z evidence v roce	25 806	11 822	22 764	-3 042	88,2
z toho - umístění (ÚP + jinak)	17 405	8 102	15 090	-2 315	86,7
měsíční průměr uchazečů vyřazených z evidence v roce	2 151	1 970	1 897	-254	88,2
z toho - umístění (ÚP + jinak)	1 450	1 350	1 258	-192	86,8

5. Charakteristika mikroregionů (stav k 31.12.2002)

Vnitřní členění statutárního města Ostravy na průmyslové, obytné a oddechové zóny, koncentrace obyvatel i zaměstnavatelů na rozlohou relativně malém území, vzájemná propojenost a dostupnost jeho jednotlivých částí městskou hromadnou dopravou neumožňuje definovat mikroregiony jako relativně uzavřené trhy práce. Z 23 ostravských městských obvodů je dlouhodobě největší míra nezaměstnanosti ve Vítkovicích (nyní 36,1 %), naopak nejnižší je v Martinově (nyní 6,3 %).

6. Aktivní politika zaměstnanosti

<i>ukazatel (celkový počet)</i>	<i>stav k 31.12. 2001</i>	<i>stav k 30.6. 2002</i>	<i>stav k 31.12. 2002</i>	<i>meziroční rozdíl absolutně</i>	<i>index 2002/2001 v %</i>
pracovní místa vytvořená s finančním příspěvkem ÚP	2 512	1 008	1 489	-1 023	59,3
z toho - společensky účelná pracovní místa vytvořená zaměstnavateli	978	284	428	-550	43,8
- společensky účelná pracovní místa vytvořená uchazeči o zaměstnání - samostatná výdělečná činnost	265	115	188	-77	70,9
- místa v rámci veřejně prospěšných prací	676	443	517	-159	76,5
- místa pro zabezpečení odborné praxe absolventů škol a získání kvalifikace mladistvých	580	153	319	-261	55,0
- místa pro občany se ZPS vytvořená zaměstnavateli v chráněných dílnách a pracovištích	13	13	37	24	284,6
zahájené rekvalifikační kurzy	667	449	931	264	139,6
uchazeči zařazení do rekvalifikace	2 193	1 349	2 680	487	122,2
z toho do rekvalifikací - stáží	253	190	470	217	185,8
zaměstnanci, které jejich zaměstnavatelé rekvalifikovali s finančním příspěvkem ÚP	70	477	251	181	358,6

7. Ekonomika

<i>ukazatel (tis. Kč)</i>	<i>stav k 31.12. 2001</i>	<i>stav k 30.6. 2002</i>	<i>stav k 31.12. 2002</i>	<i>meziroční rozdíl absolutně</i>	<i>index 2002/2001 v %</i>
náklady na politiku zaměstnanosti celkem	370 409	173 052	344 893	-25 516	93,1
z toho na - aktivní politiku zaměstnanosti	163 499	71 490	128 261	-35 238	78,4
- pasivní politiku zaměstnanosti	206 910	101 562	216 632	9 722	104,7

8. Prognóza vývoje na rok 2003

<i>očekávaný stav k</i>	<i>lepší vývoj</i>		<i>horší vývoj</i>	
	<i>počet evidovaných uchazečů o zaměstnání</i>	<i>míra nezaměstnanosti v %</i>	<i>počet evidovaných uchazečů o zaměstnání</i>	<i>míra nezaměstnanosti v %</i>
30.6.2003	27 700	17,1	28 200	17,4
31.12.2003	29 200	18,0	30 200	18,7